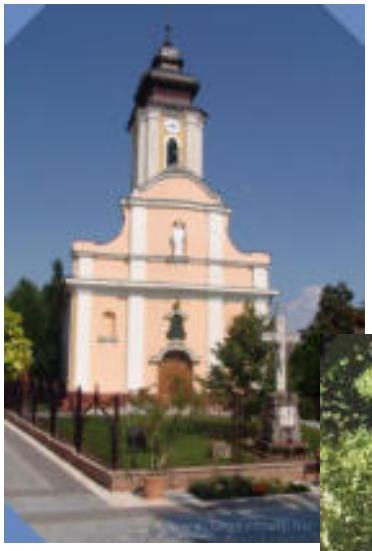
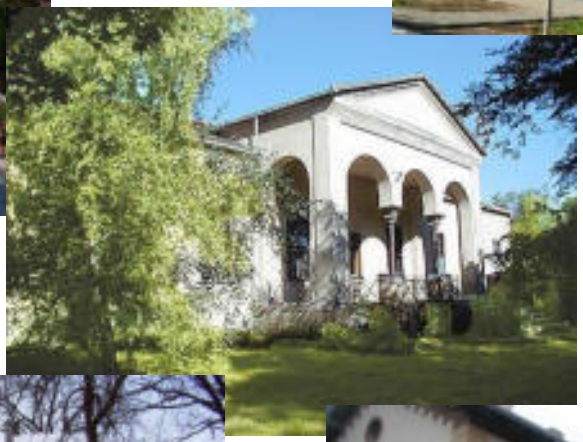
Helytörténeti munkafüzet

Maglód

Készítette: Babos Rita

Miért „kell” tudni, tanulni Maglódról?

„Kell-e tudni róla? Kell-e tanulni? És egyáltalán, miféle ismeret az, amit csak azért sajátítunk el, mert – kell.

Nem tudom.

Ám ha nem „kell”, akkor mégis mi az a késztetés, mi az a jó szó, ami kifejezi, miért fontos, fontos-e egyáltalán tudni a szűkebb pátriánk múltjáról, szokásairól, lakóiról?

Milyen is hát ez a Maglód? Határában nem csörgedez bő vizű folyó, de még a patakja partján se legeltette a nyáját az Iluskáért epedező Kukorica Jancsi. Nincsenek magas hegyei, természeti csodái, egyetlen fájáért sem indult mentőakció, utcáit nem rótták Nobel-díjas tudósok, Kossuth-díjas költők, mint például Monorét egykor József Attila, és sosem lett a legvirágosabb településért kiírt verseny győztese.

Miért van hát mégis, hogy bárhonnan tartsak is haza, közelebbről, távolról, nagy folyók, természeti csodák, magas hegyek tájáról, ha meglátom a táblát: Maglód, az olyan megnyugtatóan jó érzés?

Mitől van az, hogy lássam meg bármilyen írott sajtóban a szót: Maglód, halljam meg rádióban, tévében, felkapom rá a fejem, és nézem, olvasom, hallgatom?

Mitől lehet ez?

Nem tudok más magyarázatot, mint amit Radnóti már olyan rég megírt a Nem tudhatom című versében, más kapcsán ugyan, de nekünk is, most is érvényesen:

„Itthon vagyok. S ha néha lábamhoz térdepel

egy-egy bokor, nevét is, virágát is tudom,

tudom, hogy merre mennek, kik mennek az uton”

Azt hiszem, ebben a három sorban van benne valahogy a megfejtés, az indok: itt vagyok, vagyunk itthon. Még ha nem is ide születtünk, ha csak „úgy” költöztünk is ide, most mégis itt van a szoba, a kert, a köztéri pad, ahol, ha leülünk, nézelődünk, ismerős a látvány. Itt a suli, ahol megismertük, izgultunk, elkövettük, nevettünk; a művház, ahol megnéztük, eltáncoltuk, bemutattuk, megtapsoltuk; az utca, ahol megláttuk, megbeszéltük, elvesztettük, megtaláltuk.

Itthon vagyunk. Itthon lenni jó, itthon lenni biztonságos, itthon lenni feltöltődés. Elmenni is úgy jó, ha tudjuk, van, lesz hol itthon lenni a nagy kaland után.

De el tudjuk azt képzelni, hogy ne ismerjük azt, amit így nevezünk: itthon? Lehet az, hogy tudom, milyen a szobám, de fogalmam sincs, mi van a konyhában, a kamrában, nappaliban?

Nem hiszem.

Akkor ezen a párhuzamon elindulva: itthon vagyok, de fogalmam sincs, hol?

Hogyan várhatom, hogy megadja az itthon biztonságát, ha nem tudok róla semmit?

Maglód – ez a szó csak egy főnév. Egytagú földrajzi név. Tartalommal a mindenkori itt élők, itt itthon lévők töltik meg. Hiába a terek, építmények –életet az ezeket használók adnak nekik.

Akik régen itt éltek, alkottak, dolgoztak, gyereket neveltek, gyógyítottak, fát ültettek, innen mentek meghalni, fogságba a frontra, háborúba, amíg tehették, alakították a dalaikkal, viseletükkel, fáikkal és kertjeikkel, gondolataikkal, munkájukkal, tetteikkel.

Egymásba fonódnak ezek, mint láncon a szem. S most mi formáljuk a következő láncszemet.

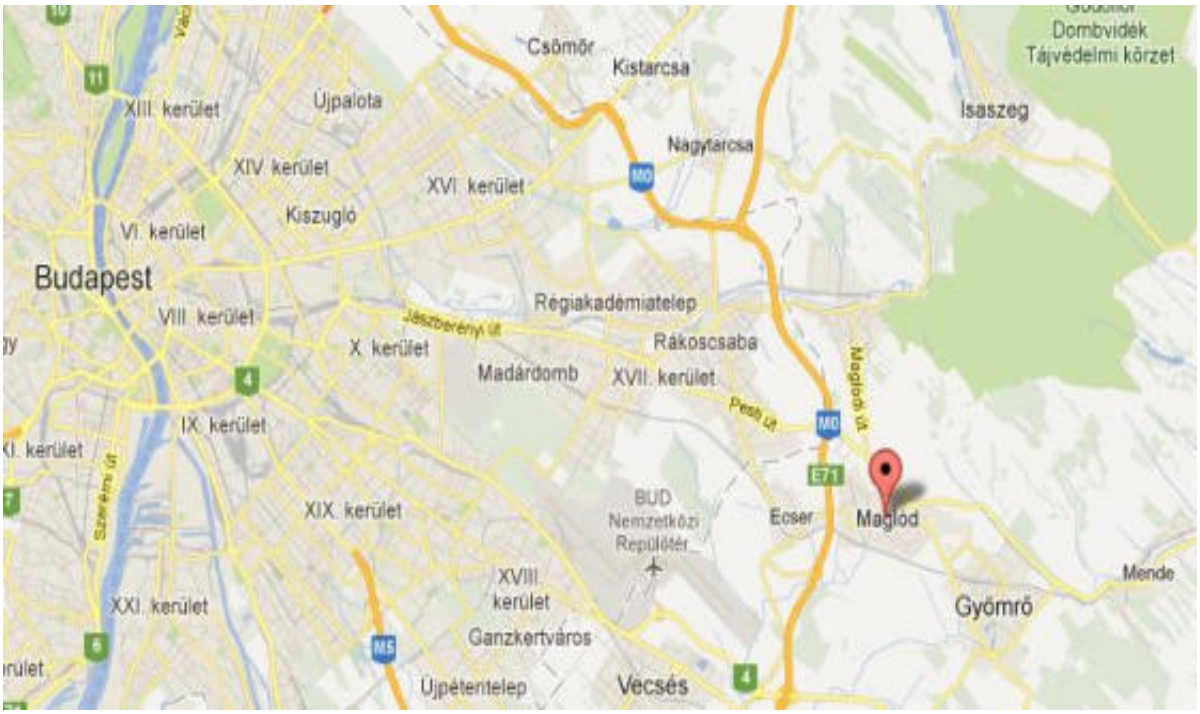
Nézzük meg figyelmesen, milyenek voltak az előzőek, és ügyeljünk, hogy visszanézve majd szép legyen a mienk is."[1]

Akkor hát nézzük meg milyen is az a hely, ahol élünk…

[1] Osztertág Éva tanár gondolatai a munkafüzethez; 2015. február 14.

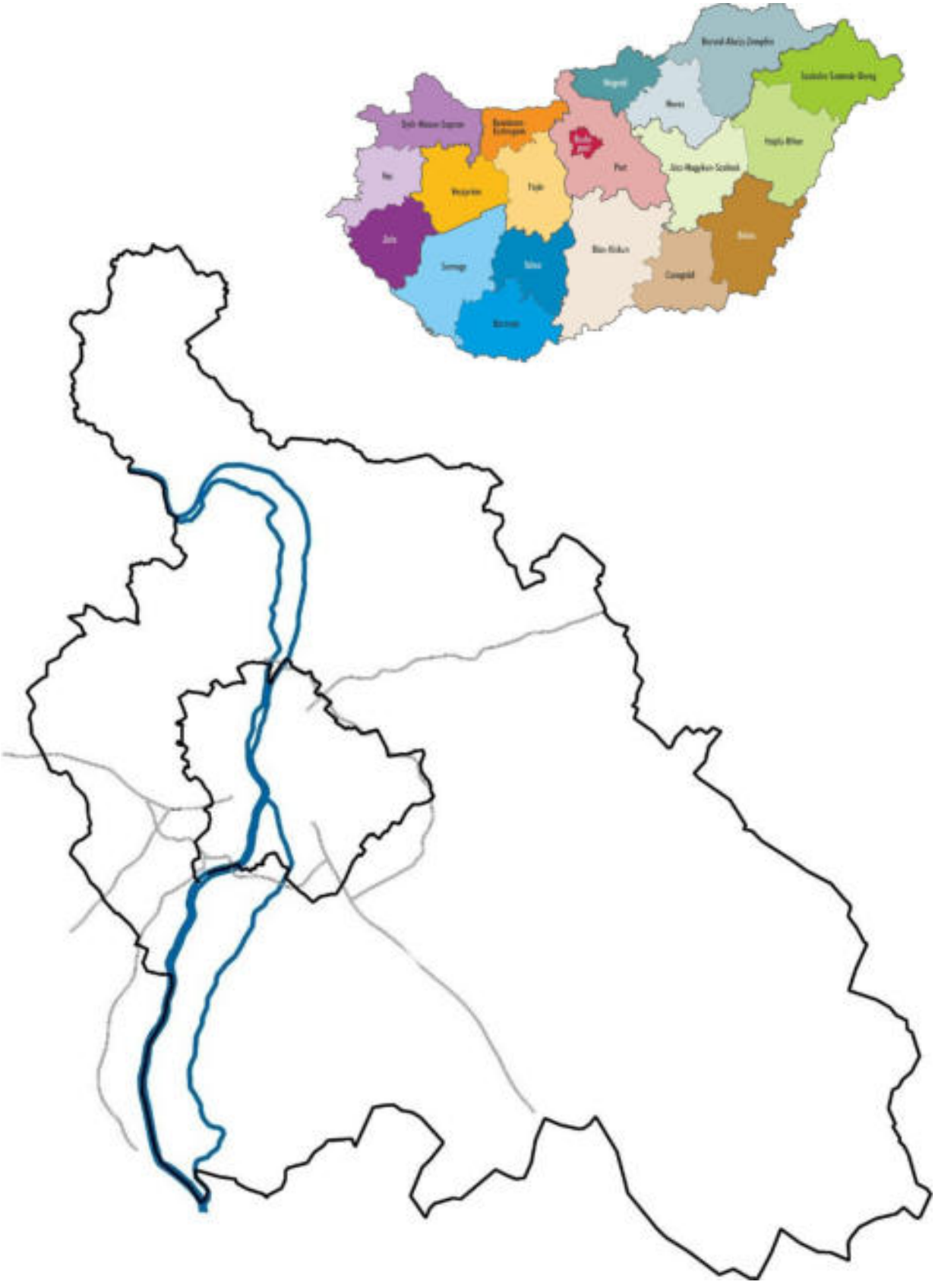
Maglód földrajzi fekvése

Maglód Pest megye területén, Budapest XVII. kerületének határától mintegy 5 kilométerre fekszik, a nullás határkőtől 25 km-es távolságra az Alföld északi határán, a pesti síkság és a Gödöllői dombság találkozásánál. A község belterületén találkozik egymással két kistáj, a Gödöllői- dombság és a Monor- Irsai- dombság. Az úgynevezett Ó-falu a két domb közötti patak mentén épült, görbe tengelyű utcákkal, fésűs elhelyezkedésű házakkal. A faluhatár északi részén a térszínből kiemelkedik az Ó-hegy és a Hármas- hegy. Az Ó-hegy nyugati lejtős oldalán van a Kopasz-hegy fennsíkja. A határ délnyugati részén meleg források fordulnak elő, s innen ered egy másik kis patak, mely Ecser és Maglód határán folyik. A község határának déli részén egyesül a két vízfolyás, majd Soroksár alatt ömlik a Dunába. A falu eredetileg nem a völgyes részen, hanem valószínűleg azon a dombon, amin most az evangélikus templom áll, illetve ettől északra levő területen terült el. A völgybe valószínűleg a török idők után, illetve a Rákóczi szabadságharc utáni betelepüléskor telepedtek le. A falu folyamatos lakosságnövekedésével terjeszkedett a körülötte lévő dombokra is, ahol azelőtt erdő állott.

Jelöld be Maglódot Pest megye térképén!

2

[2] https://www.ksh.hu/teruleti_atlasz

A település rövid története[3]

Városunk alapítására vonatkozó írásbeli adatok nem állnak rendelkezésünkre, de feltételezhető, hogy már a honfoglalás előtt is éltek itt emberek, ugyanis a város határában szarmata sírokat tártak fel. A honfoglalás után a település neve a birtokos neve is egyben. Anonymus ír egy Maglód (Maglout) nevű főúrról, aki a XII. században élt, és a Gyula- Zombor nemzettség sarja volt.

A falu első okleveles említése 1352-ben történt. Birtokosai a XIV. században a Kátai és a Bodonyi családok voltak. 1408-ban a Maglódi család a falu birtokosa, majd a Péczeli és a Hartyáni család tulajdonába kerül. A XVI. század derekán Hatvani György tulajdonába kerül a falu. 1561-ben I. Miksa az örökös nélkül elhalt Habathkay Barnabás birtokát Andreffy Jánosnak és Buday Balázsnak adta.

A XVII. század elején Hubay Ferenc Fáy István özvegyének zálogosította el Maglódot, amit 1646-ban Fáy Istvánné Reöthy Katalin vásárolt meg.

A török hódoltság esztendei alatt Maglód lakossága csaknem teljesen kipusztult, illetve elmenekült. Az evangélikus templomban lévő felirat szerint a községet 1546-ban dúlta fel először a pogány, akkor szóródott szét a népe. 1590-ben már csak 4 családfőt írtak össze a török adóösszeírások alkalmával, akik búzatermesztésből, állattenyésztésből éltek. A falu török földesurai tímár-, ziámet- és khász-birtokosok voltak. 1699-ben a lakosság száma csak 15 fő. Ezután megkezdődik a benépesítés és az 1700-as dicalis összeírás[4] már ismét lakott területként mutatja be Maglódot. (10 család, 26 férfi és 26 feleség).

Ebben az időben juhtenyésztéssel és búzatermesztéssel foglalkoztak, amely tevékenységek egészen a XX. század közepéig a helyi gazdaságok zömében megmaradtak.

1701-ben már 53 család élt itt. A népesség növekedését megakasztotta a Rákóczi-szabadságharc kitörése. A falu a kuruc- labanc harcokban szinte teljesen elpusztult. A békekötést követően azonban mégis visszatértek néhányan, a források szerint magyarok, de ahhoz, hogy meg tudják művelni a birtokosok földterületeit, Maglód földesurai, Ráday Pál és Grassalkovich a Felvidékről, főleg Nógrádból hoztak szlovák jobbágyokat. 1715-ben 18, 1728-ban 55, 1744-ben 91, 1760-ban 102 jobbágycsalád lakott itt.

[3] Dr. Gürtler Magda: Maglód község története; DZL-Kiadó, 1995. 5-109 p. alapján
[4] az állami adó beszedését megelőző vagyonösszeírás

Az 1759-es összeírásból kiderül, hogy bár a lakosságban több a szlovák, mint a magyar (28-21).

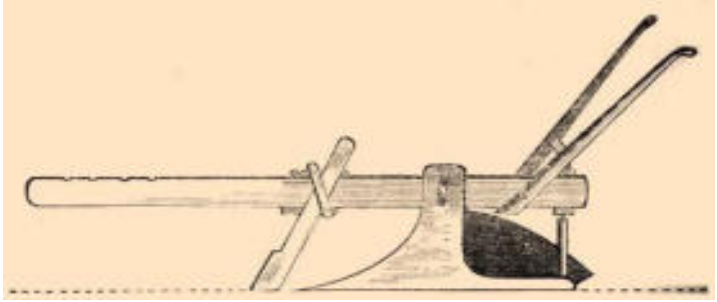
Maglód első ismert pecsétje 1728-ból való, melyen a falu címere is látható, melynek kerek mezőjében jobbról egy felhőből kinyúló kar három leveles szárú makkot tart, amelyek a két szélre hajlanak, öklétől balra egy hatágú csillag, az egészet kettős olajág-koszorú öleli.

Az 1777-es pecséten látható címer motívumain már a falu életét meghatározó mezőgazdasági jelleget tükröző ekevas, csoroszlya[5], valamint gabonaszálak kapnak helyet.

[6]

[5] A csoroszlya vagy kés, hosszúvas, az ekevas elé szerelt, cserélhető acél vágó él.
Feladata, hogy a fordítás előtt az élével a talajt a barázda teljes mélységében felhasítsa, ezáltal a szántáshoz szükséges vonóerő-igényt csökkentse, az ekét vezesse, egyenesben tartását, és irányítását megkönnyítse.
http://www.agroinform.com/tags/csoroszlya

http://epa.oszk.hu/00000/00030/00051/datum01345/cim201353/cim301354.htm

[6] Bakonyi János: Maglód község története II. 13. o (kézzel írott megemlékezés)
Bakonyi János maglódi lakos, aki magán kutatásait IV kötetben magánhasználatra megírta, majd az Önkormányzatnak adományozta.

Feladat:

- **Próbáld megrajzolni a leírás alapján Maglód első ismert pecsétjét 1728-ból!**

- **Hasonlítsd össze a korabeli pecséten látható és Maglód mai címerét! Milyen hasonlóságokat fedezhetünk fel és milyen különbségeket?**

Hasonlóságok **Különbségek**

- **Készítsetek el a korabeli pecsétet a saját családodnak először papírra, majd krumpli nyomdaként!**

Szükségetek lesz ehhez egy félbevágott krumplira és késre! Előbb rajzoljátok meg a mintát a félbevágott nyers krumplira, majd utána faragjátok ki! Végül csak festékbe kell mártani a kifaragott burgonyát és egy tiszta papírra nyomni.

Az 1789-es kataszteri felméréskor a határ 39,9%-a állt földesúri kezelés alatt, 34,9%-a jobbágybirtok volt, és 25,2%-ot tett ki a közös legelő.

Az 1770-es úrbéri rendelkezéskor 9 egésztelkes[7] és 27 féltelkes jobbágy, valamint 69 zsellér volt a faluban, akiknek aránya az 1828-as összeírásig a birtokaprózódás következtében 29 féltelkes, 4 negyedtelkes jobbágyra és 114 zsellérre változott.

A XVIII. század folyamán a birtokosok is többször változnak, ahogy a falu lakossága is. A század folyamán 14 közbirtokos földesurat számlálhattunk meg, melyek közül a Ráday és Fáy családok voltak a legnagyobb birtokosok, de feltűnik a Zathureczky, Lipthay, Teleky, Pongrácz, Sztrokay, Kóczán, Schulhoff, Ivánka, Grassalkovich és a Wodiáner család is a község történelmében.

Az 1848-as szabadságharcban részt vett Maglód férfinépe is. 42-en léptek be a Nemzetőrségbe.

Az 1853-ban megjelent császári rendelet megszűntnek jelentette ki az úrbéri viszonyokat. Ennek következtében Maglódon is kezdtek kialakulni a parasztgazdaságok.

Gondolkodj!

- **Milyen jelentősége volt a jobbágyfelszabadításnak és a parasztgazdaságok megjelenésének?**

1910-ben a község lakossága 3500 fő volt, a házak száma 451. Ekkor telkesítették a Wodiáner-birtokhoz tartozó Óhegyi dűlő egy részét, ez ma a Krisztina telep. Ugyanekkor egy másik parcellát is kiszakítottak a birtokból, amely Maglódnyaraló nevet kapta. Hamarosan követte ezt a Klenova – telep telkesítése az 1920-as években.

[7] 24-40 hold között váltakozott

Az első világháború községünket sem kímélte meg, ahogy az ország többi települését sem. Maglódról is elvitték a férfiakat, akik közül nagyon sokan nem tértek haza. Sokan életüket vesztették a fronton, többen hadifogságba estek és csak a 20-as években térhettek haza. Volt olyan is, akik kint maradtak, ott megházasodtak.

Feladat:

- **Hol található Maglódon az I. világháborús emlékmű? Melyik két utca sarkán található az emlékmű?**
- **Mi az emlékmű talapzatának felirata?**
- **Milyen szöveg található az elülső oldalán?**
- **Mit ábrázolnak az oszlop két oldalán lévő bronz domborművek?**
- **Milyen állat található az emlékoszlop tetején?**
- **Milyen fegyver található az oszlopon?**
- **Mi tartja a fegyvert?**
- **Hány elesett neve van felsorolva az oszlopon?**
- **Rajzold le az emlékművet!**

A vasút kiépítésével rohamosan nőtt a falu lakossága, ez alapvető változásokat hozott a falu életében, hiszen azok, akik a fővárosban dolgoztak, közeli szállást választottak. Ekkor épült nagyon sok ház.

Gondolkozz el!

- **A vasút kiépítése milyen gazdasági, társadalmi és kulturális változásokat okozhatott Maglódon?**

1920-ra a lakosság száma 5000 főre nőtt, a házak száma pedig 1100-ra növekedett. A község dinamikusan fejlődött.

A II. Világháború előtt a következő egyesületek működtek: Önkéntes Tűzoltó Egyesület, Levente Egyesület, Maglódi Kaszinó, Katolikus Kör, Földművesek Olvasóköre, Kossuth Lajos Kör, Petőfi Asztaltársaság, Polgári Dalkör, Torna Club.

Feladat:

- A falu lakóinak életmódja a századforduló után gyökeres változáson ment keresztül. **Gondolkozz el azon, miért voltak fontosak a falu életében az egyesületek létrejötte!**

Maglód mindig törekedett az önellátásra, ezért a mezőgazdasági termelés mellett voltak iparosok, kereskedők is a településen. Az 1930-as években a következő iparosokat találhattuk a községben:

- asztalosok (13 fő)
- bádogosok (2 fő)
- cipészek (7 fő)
- borbélyok (4 fő)
- kerékgyártó
- kovácsok (3 fő)
- pékek (4 fő)
- temetkezési vállalkozó (2 fő)
- ácsok (6 fő)
- bognár
- csizmadiák (3 fő)
- kőművesek (7 fő)
- lakatosok (3 fő)
- órás- és ékszerészmester
- szobafestő és mázoló
- mosodás

- fűszer és vegyeskereskedők (18 fő)
- kocsmárosok és vendéglősök (11 fő)
- zöldségkereskedők (5 fő)
- cukorkakereskedők és cukrászok (5 fő)
- építési és tüzelőanyag kereskedők (3 fő)
- darálómalom tulajdonos (1 fő).[8]
- hentesek és mészárosok (6 fő)
- marhakereskedők (3 fő)
- kertészek (3fő)
- trafikosok (5 fő)
- cséplőgép tulajdonosok (2 fő)

Feladat:

- **Mivel foglalkoztak a felsorol kereskedők és iparosok?**
- **Van olyan régi foglalkozás, ami ma már nem található meg városunkban. Melyek azok?**
- **Mely foglalkozások találhatók meg, de más formában? Esetleg más néven?**
- **Gyűjts a városban vállalkozókat! Milyen szakmákat találhatunk itt meg a mai időkben?**

1935-ben a 100 hold feletti birtokok (Kóczán,Schulhoff, Teleki, Wodianer családok kezén) aránya 47,9%-ra rúgott, az 5 és 100 hold közötti középbirtok 33,8%-ot, az 5 hold alatti törpebirtok 18,3%-ot tett ki.

Feladat:

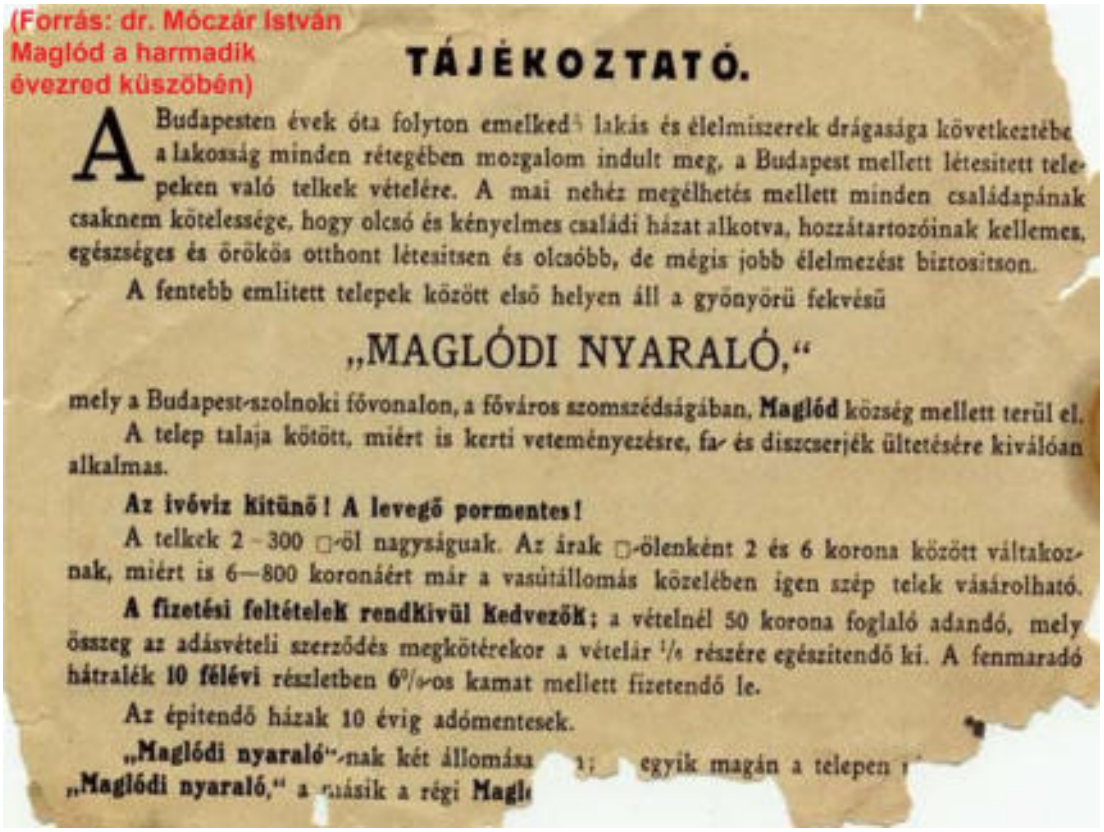
- **Vonj le következtetéseket az 1935-ös birtokviszony adataiból!**

A források alapján egy tehetős, sokszínű agrártevékenységével a pesti piacon rendszeresen jelen lévő vegyes etnikumú falu képe rajzolódik ki. Az ipar másodrangú, a helyi mesterek a váci céh filiálisai[9] voltak. A Pest, Pilis és Solt megyék egyesülése után, 1711-ben annak monori járásába sorolták Maglódot, és ott is maradt 1950-ig. A falu népessége a XIX. és XX. században is folyamatosan növekedett. 1920-ban már 5000 fő.

[8] Dr. Gürtler Magda: Maglód község története; D-Z-L Kiadó, 1995. 56-58 p
[9] Leányvállalatai

Egy 1913-as tájékoztatóból megtudhatjuk, hogy milyen is volt Maglód, s mi volt a kiköltözőknek csábító.

(Forrás: dr. Móczár István Maglód a harmadik évezred küszöbén)

TÁJÉKOZTATÓ.

A Budapesten évek óta folyton emelkedő lakás és élelmiszerek drágasága következtébe a lakosság minden rétegében mozgalom indult meg, a Budapest mellett létesitett telepeken való telkek vételére. A mai nehéz megélhetés mellett minden családapának csaknem kötelessége, hogy olcsó és kényelmes családi házat alkotva, hozzátartozóinak kellemes, egészséges és örökös otthont létesitsen és olcsóbb, de mégis jobb élelmezést biztositson.

A fentebb emlitett telepek között első helyen áll a gyönyörü fekvésü

„MAGLÓDI NYARALÓ,“

mely a Budapest-szolnoki fővonalon, a főváros szomszédságában, **Maglód** község mellett terül el.

A telep talaja kötött, miért is kerti veteményezésre, fa- és diszcserjék ültetésére kiválóan alkalmas.

Az ivóviz kitünő! A levegő pormentes!

A telkek 2—300 □-öl nagyságuak. Az árak □-ölenként 2 és 6 korona között váltakoznak, miért is 6—800 koronáért már a vasútállomás közelében igen szép telek vásárolható.

A fizetési feltételek rendkivül kedvezők; a vételnél 50 korona foglaló adandó, mely összeg az adásvételi szerződés megkötérekor a vételár $^1/_6$ részére egészitendő ki. A fenmaradó hátralék **10 félévi** részletben 6%-os kamat mellett fizetendő le.

Az épitendő házak 10 évig adómentesek.

„Maglódi nyaraló“-nak két állomása [illegible] egyik magán a telepen [illegible] **„Maglódi nyaraló,“** a másik a régi **Magl**

A kettős sinpáron naponta **15 gyors- és személyvonat közlekedik Budapestre és ugyanannyi vissza.**

A menetidő cirka 35 perc.

Az utazás rendkivül olcsó! A jegyárak a következők: Egy munkásjegy, 7 napi érvénnyel, 14 utazásra 2 K 80 fillér, tehát egy utazás 20 fillér, III. osztályu füzetbérletjegy darabja 32 fillérbe kerül. Tanuló-bérletjegy ára, korlátlan számu menetre, egy hónapi érvénnyel III. osztály 5·50, II. osztály 8·30 K.

Egyszeri utazásnál tessék oda-vissza jegyet váltani.

Dacára annak, hogy Maglódon két népiskola van, mégis elhatároztatott, hogy **„Maglódi nyaraló“**-n állami népiskola létesittessék, melynek épitése már kezdetét veszi.

A **„Maglódi nyaraló“** házhelyei rövid idő alatt emelkedő áraiknál fogva **tőkebefektetésre kiválóan alkalmasak.**

Ugy **Maglód-állomásnál**, mint a **„Maglódi nyaraló“** állomásnál állandóan ott tartózkodik a telep egy-egy alkalmazottja, **ki a látogatókat készséggel kalauzolja.**

Bárminemü felvilágositást szivesen nyujt ugy szóban, mint irásban

Maglód, 1913. évben

A „MAGLÓDI NYARALÓ“

HÁZ- ÉS VILLATELKEK ELADÁSI INTÉZŐSÉGE

(Forrás: Dr. Móczár István Maglód a harmadik évezred küszöbén.)

SZÁM: MAGLÓD 7.

10

[10] Dr. Móczár István: Maglód a harmadik évezred küszöbén, Budapest, 2002. CD-ROM

- **Elemezd a képeket a kérdések alapján!**

Miért érdemes Maglódra költöznie a családoknak?

Mekkorák a telkek?[11]

Mennyi az ára a telkeknek?

Hogyan juthat el valaki Maglódra leggyorsabban?

Mennyi az ára a menetjegynek?

- **Kutass!**

Ma mennyi vonat közlekedik Maglódon át naponta?

Mennyi az ára a menetjegynek?

- **Kérdezz**!

Ha van az osztályotokban nem régen Maglódra költözött tanuló, beszéljétek meg, hogy miért ide költöztek! Milyen szempontokat vesz figyelembe egy család a költözésnél? Mi alapján választ lakhelyet?

A lakosságszám 1930-ban már 5104, 1941-ben pedig már − az addigi abszolút csúcsként − 5318 főt tett ki. Új iskolák (Központi, Petőfi téri) és óvodák épültek, több művészeti és sport-egyesület alakult.

A betelepülőkkel megváltozott a község vallási összetétele is, több katolikus és református lett.

Az emberek megélhetését részben a mezőgazdasági termelés, részben a pesti üzemekben dolgozók bére biztosította. Egyre többen vállaltak munkát a fővárosi gyárakban, építkezéseken.

[11]Az 1 öl oldalhosszúságú négyzet területe körülbelül 3,6 m²-nek felel meg.

Rendszeressé vált, a batyusok pestre járása-, amit termeltek a faluban, az asszonyok batyuba csomagolva vitték a Garai piacra eladásra.

A főváros közelsége és a közlekedés változása új távlatokat nyitott. Például egyre több fiatal járt a fővárosba, középiskolába, egyetemre.

Körülbelül ilyen viszonyok között érte Maglódot a második világháború.

1941-ben Magyarország is belépett Németország mellett a háborúba. A háborút ekkor még csak a rádióból és újságokból érzékelték a lakosok. Közvetlenül nem érintette a mindennapi életet. Azokat a családokat érintette személyesen, ahol hadköteles, vagy éppen katonai idejét szolgáló férfi volt. Mindenki tudta, hogy őket fenyegeti legelőször a veszély. De addig, amíg a front közel nem került a településhez, ugyanúgy folyt az élet, mint régebben. Vetettek és arattak, ellátták az állatokat, egyszóval éltek, mint annak előtte. Iskolába jártak a gyerekek, a fiatalok szórakoztak hétvégenként.

Aztán megkezdődtek a sorozások, és újra sok család siratta férjét, gyermekét, rokonát, szomszédját. A szülők, nagyszülők emlékezetében még élénken élt az I. Világháború sok borzalma, a veszteségek. Így félelmük nem volt megalapozatlan. A katonavonatok elvitték a szovjet harcmezőkre a férfiakat, de vissza sokuk helyett csak az elestükről hírt adó tábori levél érkezett Maglódra, Magyarországra.

A zsidótörvény értelmében Maglódon is összeszedték a zsidókat és elvitték. Maglódon nem sok zsidó, zsidó család élt. Ők kereskedők voltak. Közülük nagyon kevesen tértek haza, elpusztultak a haláltáborokban.

A front 1944 őszére ért Maglód térségéhez. A vasúti töltés kitűnő fedezéket- védővonalat nyújtott a területet védő német katonaságnak. A dél felől támadó – Üllő irányából- és előrenyomuló szovjet haderő nemigen tudta kivetni a védőket az állásaikból. Ezek a lövészteknők még évek múltával is meglátszottak a töltés oldalában. A front közeledtének hírére sok család bunkereket készített a saját kertjébe, amibe a bombázások elől menekülhettek. Ezek nem voltak komoly védelmet adó épületek, mégis valamiféle biztonságérzetet adott nekik. 1944 december 28-án vonultak be Maglódra a szovjet csapatok. Ennek következtében sok lakóházat bombatámadás ért, emberek sérültek és haltak meg.

Feladat:

- **Hol található Maglódon II. világháborús emlékmű? Fényképezd le!**

1945 januárjában a Kommunista Párt hívására szerveződött munkás és paraszttanácsok helyét az ideiglenes képviselőtestület vette át. Megalakultak a nemzeti bizottságok, pártok jöttek létre, folyt a földosztás, megkezdődött a régi tisztviselők igazolása. A hatalom, az ideiglenes kormány jóváhagyásával, egy maroknyi csoport kezén maradt. Ezek nem voltak hivatásos rendőrök, hanem akik a háború után hirtelen hozzájutottak ahhoz, hogy ők irányítsanak. Kommunisták is voltak közöttük, sok lumpen ember, sőt sok nyilas is csatlakozott hozzájuk, és megindult a gyűlölködés és a tragédiák sorozata is.

Nem kellett a vádakat bizonyítani, elég volt egy bejelentés, és elhurcoltak akár ártatlan embereket is, akikkel hamarosan végeztek is a bosszúra szomjas kegyetlen pribékek. Vagy agyonlőtték, vagy felakasztották őket, de voltak olyanok is, akiket élve eltemettek minden bírósági eljárás és döntés nélkül. A kivégzések előtt kegyetlenül megkínozták áldozataikat. Ez „Gyömrői gyilkosságok" névvel „híresült el".

Ilyen sorsra jutott Maglódon Diószegi István főjegyző, Zambelly Béla jegyző, dr. Bellus János ügyvéd, járásbíró, Juhász Sándor közellátási vezető is. Gyömrőre vitték őket, ahonnan többé nem tértek vissza.

A rendszerváltás után az áldozatok hozzátartozói a Történelmi Igazságtétel Bizottságához fordultak és kérték a „gyömrői gyilkosságok" kivizsgálását és feltárását. A kérelmek alapján a Legfelsőbb Ügyészség tényfeltáró vizsgálatot rendelt el. Ennek összefoglaló jelentéséből idézek:

„A tényfeltáró vizsgálat célja annak megállapítása volt, hogy:

-1945 tavaszán, Gyömrőn és környékén valóban történtek-e ilyen gyilkosságok,

- kik voltak az áldozatok és az elkövetők,

- mi motiválta a bűncselekmény-sorozat elkövetését,

- az elkövetők felelősségre vonása megtörtént-e.

A felelősségre vonásra vonatkozólag a Legfőbb Ügyészség a következőképpen foglal állást:

A gyömrői gyilkosságok több emberen elkövetett emberölés bűntettét valósítják meg. A Btk. szerint a legsúlyosabb büntethető bűncselekmények esetében is a büntethetőség 20 év elteltével elévül. Ily módon ma már az elkövetőkkel szemben- még ha élnének is – büntetőeljárást megindítani, illetve folytatni nem lehet. Az elévülés kezdete 1946 decemberére tehető, ugyanis

az adatok alapján ez volt az az utolsó hatósági intézkedési időpont, melyet az üggyel kapcsolatban tehettek, nevezetesen: ekkor került szabadlábra Gér Ferenc. A most megindítandó büntetőeljárásnak további eljárási akadálya lehet az, hogy 1948-ban az elkövetők kegyelemben részesültek. Az áldozatokra vonatkozóan rehabilitásra nem kerülhet sor."[12]

Feladat:

- **Gyűjts az interneten, a könyvtárban a Gyömrői gyilkosságokról anyagot!**

- **Hol található ez a helyszín? Minek az emlékére építették?**

A második világháború után különféle pártok szerveződtek (Szociáldemokrata Párt, Kisgazda Párt, Paraszt Párt, Magyar Kommunista Párt), a tényleges irányító azonban a kommunista párt volt.

A munkaerőhiány és az állatállomány drasztikus csökkenése miatt a termésátlagok az 1930-as évek átlagának mintegy harmadára estek vissza. A földet kapott gazdák súlyos igaerőhiánnyal küzdöttek. Az állatállomány számának növelése érdekében az állam 1947.II.1. számú rendelete alapján nőivarú szarvasmarhák vásárlását és kiosztását tették lehetővé az újonnan földhöz jutottak /újgazdák/ részére. Maglódon 6 gazda kérelmezte és kapta meg ezeket az állatokat.[13]

[12] Legfőbb Ügyészség Nyomozás Felügyeleti Főosztály összefoglaló jelentése; Nyfl. 12.097/1990. másolat; Budapest, 1991. június 6. aláíró Dr. Fekete István, legfőbb ügyészségi ügyész

[13] Pest Megyei Levéltár; V.1069-D/b

A koalíciós pártokból hozták létre a Nemzeti Bizottságot Szécsi János elnökletével 1945-ben. A mai maglódi utcanevek is tőle származnak. Főleg a történelem, az irodalom, a tudomány nagy egyéniségeit válogatta össze.

Így lett 1948. augusztus 13-án a képviselőtestület által jóváhagyva a Nemzeti Bizottság 32 utcanév változtatási javaslata elfogadva. Így lett az Alsóközből Irányi Dániel utca, az Alkotmány utcából Linné Károly utca, a Béla utcából Lovassy László utca, a Felsőközből Vak Bottyán utca, a Ferenc József körútból Engels Károly körút, a Kóczán útból Katona József út…[14]

Majd 1948-ban szovjet mintára elkezdődött az erőszakos államosítás. Elvették a földeket, kocsit, lovat, szerszámot. A parasztoktól a földet, kisiparosoktól a műhelyt, kereskedőtől az üzletét és a tulajdonostól a gyárát vették el. Azokat a földeket is elvették, amiket az 1945-ös földreformtörvény keretében osztottak ki.

Megalakultak a termelőszövetkezetek, ahol Maglód lakosságának nagy része munkát kapott. De sok fiatal már a fővárosban, az iparban kezdett dolgozni.

Az 1956-os országos események ideje alatt Maglódon nem történtek jelentős események. Önfegyelem jellemezte a lakosságot, s atrocitásokra nem került sor. A pesti harcokban vettek részt maglódi fiatalok, illetve élelmet vittek a harcolóknak. Közülük többen a forradalom leverése után külföldre menekültek.

Feladat:

- **Hol található Maglódon 1956- os eseményekre utaló szobor? Mit ábrázol? Miért pont azt ábrázolja?**

A 60-as évek közepétől megindult a lassú fejlődés. Bővítették az elektromos hálózatot, javult a közvilágítás. Szilárd burkolatú utak épültek, az utcákban betonozott járdákat építettek.

1970-es évek végétől érezhető életszínvonal javulás mutatkozott a településen. Egyre több család települt be Maglódra, hiszen a főváros közelsége sok előnnyel járt. A családok

[14] Pest Megyei Levéltár; V. 1069- D/a ; Képviselőtestületi iratok; 1948/VIII.13.; PML; V. 1069- D/a ; Képviselőtestületi iratok; 1948/II.8.

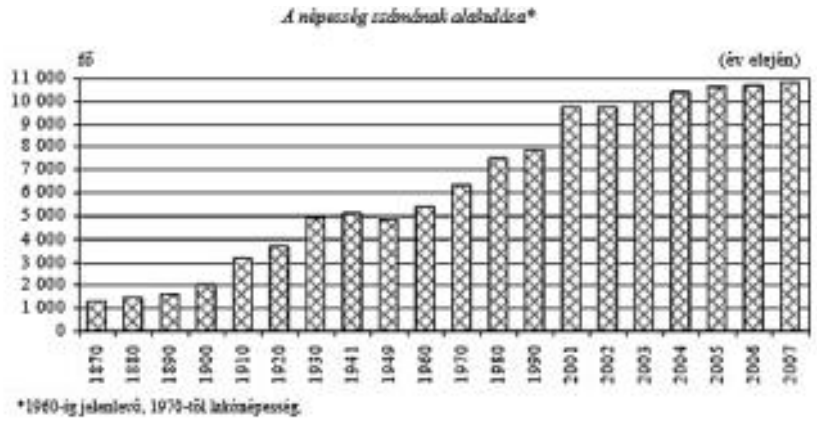
többségéből a munkát vállalók Budapesten találtak állást. Házak épültek, s a megnövekedett lakosság száma szükségessé tette az óvodák és az iskola bővítését, az orvosi ellátás fejlesztését is. Így épült meg az általános iskola területén a forfa[15], mely 5 tanteremmel bővítette a tanulók számára az iskolát, valamint ugyanekkor épült fel az első tornaterem is ugyanitt.

Az 1990-es évektől ugrásszerűen megnövekedett a falu lakossága a főleg Budapestről kiköltöző családokkal. Az 1990-es évek eredményei között kiemelkedik a községi gázhálózat, a vezetékes telefonhálózat, a kommunális csatornahálózat kiépítése. Ekkor létesült a nyaralói iskola tornaterme, és új egészségügyi központot építettek.

2007-ben Maglód város lett.

Lélekszáma mára meghaladja a 10.000 főt, a teljes népesség 11 892 fő (2014. jan 1.).

Maglód népességének változása:

16

Feladat:

- **Elemezd a diagramot a népesség növekedés szempontjából!**
- Mikor csökkent maglód lakossága?
- Tudsz-e magyarázatot adni a népesség csökkenésére?

[15] elemes épület
[16] http://www.ksh.hu/docs/hun/xftp/terstat/2007/05/uj_varosaink.pdf

Maglód lakosságának nemzetiségi összetétele 2011- es adatok alapján:

98% magyar, 1,5% szlovák, 0,5% egyéb → cigány, német, román…

magyar	bolgár	cigány (romani, beás)	görög	horvát	lengyel	német	román
10 055	13	79	5	5	4	81	75

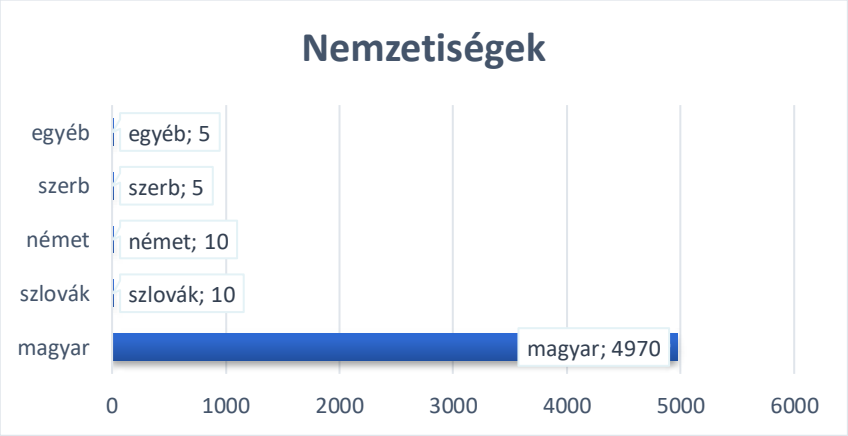
ruszin	szerb	szlovák	ukrán	arab	kínai	orosz
5	9	103	9	3	3	9

[17]

Feladat:

- **Állítsd sorrendbe Maglód népességét nemzetiségi létszám szerint! Kezdd a sort a legnagyobb létszámú népcsoporttal!**

Maglód lakosságának nemzetiségi összetétele 1920-ban:

Feladat:

- **Hasonlítsd össze a 2011-es adatokat az 1920-as adatokkal! Mit gondolsz, miért ilyen alacsony a nemzetiségek aránya?**

[17] http://www.ksh.hu/nepszamlalas/tablak_teruleti_13

- **Ha van a környezetedben olyan ember, aki a táblázatban lévő bármelyik csoporthoz tartozik, gyűjts tőlük szavakat!**

	Idegen nyelven	**Magyar jelentés**
Ételek, italok		
Népviselet		
Mindennapi munka-mezőgazdasági munka		
Ünnepek		
Egyéb		

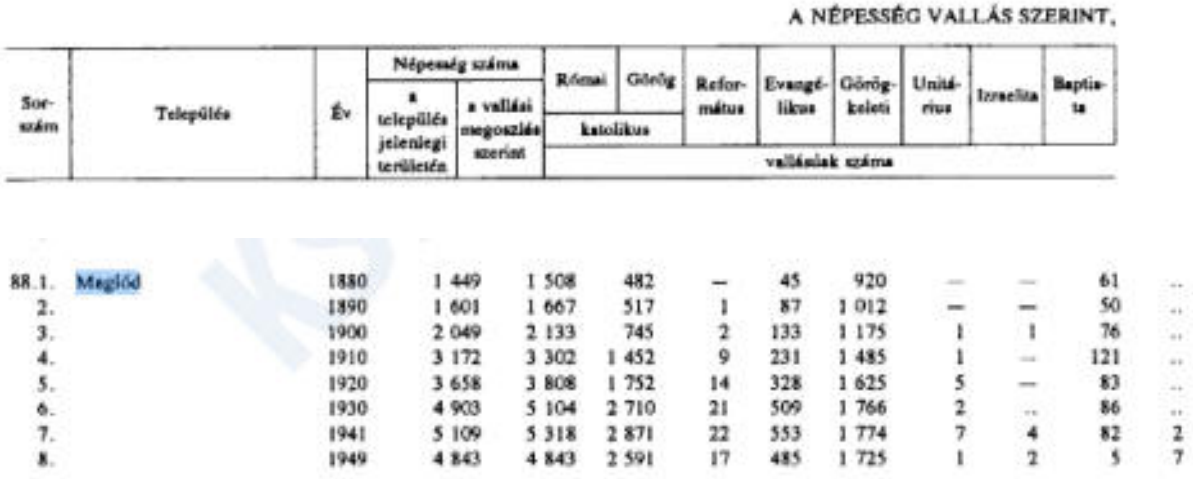
Felekezeti megoszlás

Maglód lakossága a reformáció előtt katolikus volt, a betelepített szlovákok zöme azonban evangélikus. A török elleni harcokban és a Rákóczi szabadságharc idején romossá vált evangélikus templomot mindkét felekezet együtt használta, de amikor újjáépítésre került a sor, már mindkét egyház magáénak követelte a templomot. A köztük folyó per az evangélikusok győzelmével végződött 1775-ben. Ekkor tették le a most is látogatható új templom alapköveit, majd a felépült templomot 1778-ban szentelték fel.

1877-ben 410 fő katolikus volt a faluban és 891 evangélikus.

1949-es adatok Maglód felekezeti megoszlásáról

18

A NÉPESSÉG VALLÁS SZERINT,

Sor-szám	Település	Év	Népesség száma: a település jelenlegi területén	Népesség száma: a vallási megoszlás szerint	Római katolikus	Görög katolikus	Református	Evangélikus	Görögkeleti	Unitárius	Izraelita	Baptista	
					vallásúak száma								
88. 1.	Maglód	1880	1 449	1 508	482	—	45	920	—	—	61	..	
2.		1890	1 601	1 667	517	1	87	1 012	—	—	50	..	
3.		1900	2 049	2 133	745	2	133	1 175	1	1	76	..	
4.		1910	3 172	3 302	1 452	9	231	1 485	1	—	121	..	
5.		1920	3 658	3 808	1 752	14	328	1 625	5	—	83	..	
6.		1930	4 903	5 104	2 710	21	509	1 766	2	..	86	..	
7.		1941	5 109	5 318	2 871	22	553	1 774	7	4	82	2	
8.		1949	4 843	4 843	2 591	17	485	1 725	1	2	5	7	

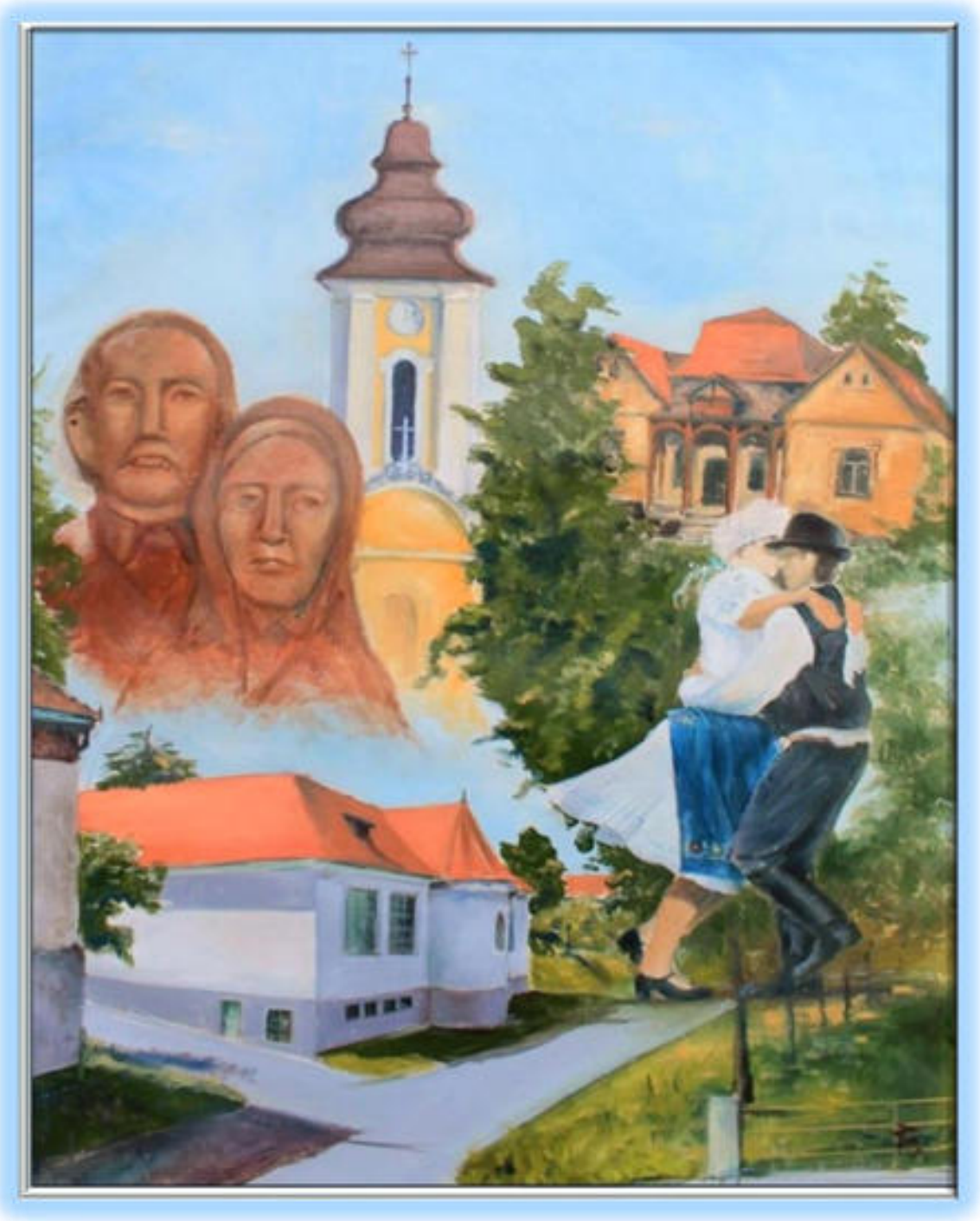
A vallásra vonatkozó kérdés az 1949. évi népszámlálást követően első alkalommal a 2001. évi népszámláláskor került a kérdőívre. Pest megyében 2011 októberében a népesség 53 százaléka (642 ezer fő) vallotta magát valamely vallási közösséghez tartozónak.

A megyében élők 37 százaléka (445 ezer fő) vallotta magát katolikusnak, döntő többségük római katolikus volt, a református egyházhoz tartozásukat 135 ezren fejezték ki, ami a teljes népesség 11 százaléka. Az evangélikus egyházhoz a népesség 2,7 százaléka (33 ezer fő) tartozott.

Feladat!

- **Maglódon hány templom található?**
- **Melyik vallás templomai találhatók Maglódon?**
- **Hol helyezkednek el?**

[18] https://library.hungaricana.hu/hu/collection/kozponti_statisztikai_hivatal_nepszamlalasi_digitalis_adattar/

19

- **Mely maglódi nevezetességek ismerhetők fel a képen?**

[19] Balázs Zoltán maglódi festőművész festménye

A családi élet

Maglódon a családok ún. többgenerációs családokban éltek, melyre jellemző, hogy a szülők, gyermekek éltek együtt. Ha a fiú gyermek felnőve megnősült, a feleségét is a házhoz hozta, és addig éltek együtt a szülőkkel, amíg lehetőségük nem volt külön költözni, saját házat építeni. Az apa volt a családfő, aki a család feje volt, az ő szava volt a döntő a kérdésekben. Irányította a gazdasági munkát, még idős korában is. Jóváhagyta a nagyobb anyagi kiadásokkal járó vásárlásokat, rendelkezett gyermekei kiházasításában, ő képviselte a családot hivatalokban és egyéb helyeken. Tekintélyben őt követte a gazdasszony, aki általában a felesége volt, de annak halála esetén a legidősebb fiú felesége. Fő feladata a háztartási munkák és általában az asszonyi munkák irányítása volt. A piacra vitt tejtermékekből, baromfiból, tojásból származó haszonnal maga gazdálkodott. Fontos feladatai közé tartozott lányai kelengyéjének beszerzése, összeállítása. Ezt a célt szolgálta a téli fonás, szövés, varrás. A család fiatal lányait ő tanította meg az asszonyi munkákra. A többgenerációs életforma a XX. században egyre inkább átadta helyét az egygenerációs kiscsaládnak.

A többgenerációs együttélési formának több előnye is volt.

Feladat:

- **A gyereknevelés szempontjából sorolj indokokat a többgenerációs család előnyeiről!**
- **Válaszd ki a képek közül, hogy melyik ábrázol többgenerációs paraszti családot!**

A mindennapi munka

A maglódi lakosság a hagyományosnak mondható paraszti életmódot folytatta a XX. század közepéig. Vagyis részben önellátó gazdálkodás volt a jellemző, azt termelték meg, ami a család ellátásához elegendő volt, a hagyományos terményeket hagyományos úton állították elő.

Jellemzően nemek szerinti, női- férfi munkamegosztás volt, vagyis a nehéz fizikai munka jelentős részét a legények és a nős férfiak végezték. Ők szántottak, vetettek, arattak, csépeltek, nyomtattak, gondozták a lábasjószágot, sőt a búza malomban őrlése is az ő feladatuk volt.

Az asszonyok és lányok mindennapi munkájába a sütés-főzés, tejfeldolgozás, kenderfeldolgozás, aprójószág gondozása tartozott, s ezek elvégzését az anya a lányaira, menyeire támaszkodva végezte el, nekik osztotta ki a munkák egy részét.

De az asszonyok is dolgoztak a földeken, kertekben gyomláltak, sarlóval arattak, kiszedték a földből a gumókat, magot rostáltak, feldolgozták a terméseket. Az aratást a nők és a férfiak közösen végezték

A kis gyermekek az asszonyoknak segítettek a ház körüli munkákban, illetve a fiúk disznó pásztorkodtak, a lányok liba pásztorkodtak. Minél idősebbek lettek, egyre több felnőtt munkába vonták bele őket erejükhöz mérten.

A férfiak télidőben, amikor nem volt mezei munka, a ház körül végezték az állattartással illetve a terményfeldolgozással kapcsolatos műveleteket, megjavították a nyáron tönkrement eszközöket. A lányok és asszonyok télen hántották a tengerit20, illetve tollat fosztottak21 és fontak. A munkaidőt a nap járásához mérték, napkeltétől napszálltáig. Amint kitavaszodott, és főleg nyáron, a mezei munkák kerültek előtérbe. Mivel a munkaidőt most is napkeltétől napnyugtáig számították, így ez természetesen sokkal hosszabb volt, mint télen.

A mindennapi élet ritmusa az egész évre jellemző volt.

Tavasszal megkezdődtek a földeken a munkálatok a szőlő és a fák metszésével. Ezt nyitásnak nevezték. Majd a tavaszi szántás és vetés volt soron. Nyáron a legfontosabb nagy munka az

[20] kukoricafosztás, tengerihántás - kukoricacsöveket ismerősök, szomszédok, rokonok egymást kisegítve, közös munkával tisztítják meg a levéltől

[21] tollfosztás- a korábban zsákokba gyűjtött tollat és a pelyhet letépték a toll száráról

aratás volt. A férfiak kaszával vágták a gabonát, a lányok és asszonyok kézzel szedték a markot és kötözték össze a kévét. Otthon ezután következett a cséplés.

A kukoricatörés szintén egész családot kívánó munka volt. A hazahordott kukoricát otthon hántották le. És így tárolták el takarmánynak. Ha az időjárás kedvezett, a maglódi búcsúra már a padláson volt a kukorica.

Feladat:

- **Kösd össze a szót a jelentésével!**

szántás	a gabonaneműek, ritkábban hüvelyes növények szemtermésének állatokkal történő kitapostatása
nyomtatás	a megérett szálas gabona; búza, árpa levágásának művelete
aratás	a termesztett növény magjának a kalászból, hüvelyből való kiválasztása
vetés	a termőföld felszínét megmozgatják, előkészítik a vetésre
cséplés	a termőföld, szántó, kert maggal történő beszórása

- **Rendezd sorba a munkákat! Kezdd a legkorábbival!**

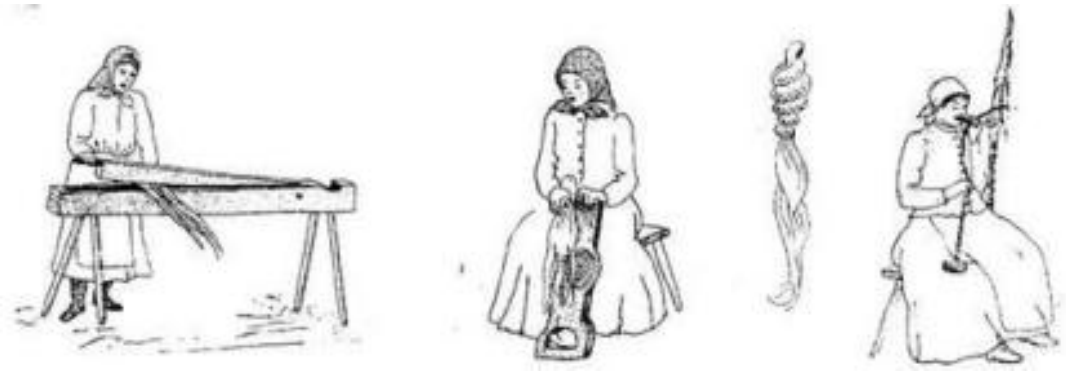
……. → ……→……. →……→…….

Kenderfeldolgozás

A kender rostjainak fonallá alakítása a paraszti házaknál igen fontos szerepet játszott, ugyanis a fonalból szőttek az asszonyok, vagy a falu takácsa textíliákat, amiket a háztartásban felhasználhattak. Pl. ruházatot varrtak belőle, vagy a háztartáshoz szükséges anyagokat így nyerték.

Feladat!

- **Nevezd meg a kenderfeldolgozás 3 fázisát a képek alapján!**

A fonó

A fonó-idény általában november elején kezdődött és a böjt kezdetéig tartott, vagyis a farsang végéig. A fonás társas munka, így az elvégzendő munka mellett kitűnő szórakozás és ismerkedési lehetőség volt a fiatalok számára. Sok itteni ismerkedés végződött házassággal. A fonót egy olyan házban tartották, amelynek volt szabad szobája az idény végéig. A bérleti díj egy-egy szakajtó búza, vagy rozs, kukorica, két köteg kender, petróleum volt, na meg természetesen a legényeknek annyi fát kellett hozni tüzelőnek, hogy a háziasszonynak is maradjon.

A lányok egy része font, más hímezett, vagy kézimunkázott. A legények a közelükben helyezkedtek el és az este mókával, nevetéssel telt. Voltak tilalmas napok, melyeken tilos volt a fonás. Legismertebb a Luca nap (dec.13.), mert úgy tartották, hogy aki ilyenkor fonna, befonná a tyúkok fenekét, és azok nem tojnának.

A fonás legrégibb eszköze a guzsaly. A rúd felső részére kötik a fonásra előkészített szöszt, melyről bal kézzel eresztik és állandóan nyálazva sodorják a szálat, míg a jobb kézzel egyenletesen az orsóra tekerik. A kész fonalat egyágú kézi, vagy négyágú hajtható motollára tekerik fel, mely egyben már mérést is jelent.

[22]

Az elkészült fonalat szövőszékkel készítették el textilanyaggá a leányok és az asszonyok.

[22] http://netfolk.blog.hu/2013/01/21/mi_a_fono_avagy_guzsalyas

➢ **Kösd a képhez a magyarázatot!**

A fonó asszony először megpederi az orsót, ezután az orsó sodró hatásának a guzsalyra kötött anyagból egyenlő vastagságú szalagot enged, s végre felgombolyítja a megfont fonáldarabot az orsóra.

A rokka lábbal hajtott, kézi fonáshoz használt eszköz.

Kézi fonóeszköz, amelynek széles talpon álló, rendszerint leemelhető, vékony rúdjára tekerik rá a fonásra szánt kendert, lent.

Fonóban játszott játékok –

„Király állítás”

Egy legény, akit előzőleg a lányok megválasztottak királynak, kiment a szoba közepén álló asztalhoz, letett két pengőt és jó hangosan azt mondta: „Királyt állítok!”

Ekkor a jelen lévő legidősebb lány kitett a szoba közepére egy széket, háttal a lányoknak, ez lett a trón. A legény leült a székre, mint egy igazi király, és megnevezett egy lányt. „Szólítom Tabányi Erzsikét!” A kiszólított lánynak ki kellett mennie és „megváltania” magát, vagyis a királyt mindkét orcáján meg kellett csókolja.[23]

„Legényavatás”

A 15-16 éves legénykékkel tették, akik akkor kezdtek a fonóba járni. Enélkül a legények nem fogadták be maguk közé.

A próba abból állt, hogy meg kellett innia 1 kancsó (1 liter) bort, és meg kellett ennie egy szál kolbászt, amit persze magának kellett otthonról hoznia. Hogyha semmiképpen nem akarták befogadni a legények a jelöltet, olyan nagy kancsót adtak neki tele, hogy azt nem bírta meginni még a legjobb borivó sem, mondván, hogy nincs kisebb, csak ez van.

Nos, aki megitta az 1 kancsó bort és megette a kolbászt, az bizony nem tudta utána, hogy melyik az ő kalapja, mert egy helyett kettőt látott.

Aki ezt kibírta, az már legény lett és a lányok is komolyabban néztek rá onnantól kezdve.[24]

A legénnyé avatás a fölserdült fiú szertartásos fölvétele a legények közösségébe. Ez fontos mérföldköve volt a felnőtté válásnak. Ettől kezdve, az addig tiltott dolgokat is megtehették, mint pl. lányokhoz járhattak, udvarolhattak, közösségi jogokhoz juttatta a felavatott legényt.

Innentől a munkában is beállt a legények közé, nehezebb munkákat is elvégzett.

[23] Bakonyi János: Maglód község története III. 116. o (kézzel írott megemlékezés)
[24] Bakonyi János: Maglód község története III. 119. o (kézzel írott megemlékezés)

Étkezés

A táplálkozás jelentette a parasztság életének egyik leg hagyományőrzőbb részét. Ez is az évszakok, a munkák és gazdasági feltételek függvénye volt. Télen általában naponta kétszer ettek. A reggeli - melyet az állatokkal kapcsolatos sürgős munkák: almozás, fejés, etetés után fogyasztottak - egyszerű, hideg ételekből állott. Kenyér volt az alapja (melyet hetente egyszer, otthon készítettek), ehhez szalonnát, kolbászt, esetleg sajtot, túrót, vajat ettek.

A főétkezés, főtt étel formájában délután következett, általában nokedli, tészta, szárazbab-, káposzta- vagy krumplifőzelék volt, szalonnával, kolbásszal. Szigorú szokások szabályozták, hogy a hét egyes napjain, illetve bizonyos ünnepnapokon mit szabad enni. Voltak húsevő és tésztaevő napok, illetve a katolikusoknál böjti napok is. Általában hétköznap 2-3 nap tésztaétel volt, 2-3 nap pedig főzelék.

Az ebédnél nagyon egyszerű ételek szerepeltek, amelyek legfőbb alapanyagául a krumpli, a paszuly[25] és a tengeri liszt[26] szolgáltak. Azonban ezekből nagyon változatos ételeket tudtak készíteni.

Leves mindennap volt, ők termesztették bele a répát, borsót, az erdőbe szedtek hozzá gombát. Hozzá általában kenyeret ettek, amit ők sütöttek hetente egyszer. A krumplit sok esetben héjastól sütötték vagy főzték meg, esetleg lereszeltek és megsütöttek (tócsni). Igen gyakran fogyasztottak még káposztalevest, paszulylevest, lebbencslevest, különböző ízesítésű galuskákat, tengeri puliszkát.

A nyári főétkezés két fogásból állt, a levesből és a sűrűből. Hajnalban, még otthon bekaptak egy kis kenyeret, szíverősítőnek egy kis pálinkával, esetleg kávéval. A reggelit már a mezőn, egy adag munka után fogyasztották el, tarisznyából. Ez kenyér, szalonna, füstölt hús, kolbász, kemény tojás, vöröshagyma, esetleg paprika, kovászos uborka, sajt, túró lehetett. Az ebédet déltájban az asszonyok vitték ki a mezőn dolgozók után. Ez lebbencs- vagy gulyásleves volt, jól megrakva sült szalonnával vagy füstölt hússal, krumplival, és természetesen jókora karéj kenyérrel.

Fűszereket nagyon szegényesen használtak (só, paprika, némi bors). Az alapétel minden étkezésnél a kenyér volt. Olyan gyümölcsöt fogyasztottak, ami a kertekben megtermett, s amit

[25] paszuly= bab
[26] tengeriliszt= kukoricaliszt

nem fogyasztottak el, abból lekvár és befőtt készült télre. A hús nagyrészt sertéshúst jelentett, de a háziszárnyasok levágása és elfogyasztása is hétvégekre korlátozódott. Baromfit elsősorban tojóként tartottak, a húsát tyúklevesben, kiegészítő, ünnepi ételként ették.

Maglódon is, szinte minden háznál tartottak 1-2 disznót. Télen, általában karácsony előtt vágták le a felhizlalt állatokat.

A disznóhúst és annak feldolgozott változatait télen készítették el disznóvágás keretében, mint a kolbászt, hurkát, szalonnát, töpörtyűt, füstölt sonkát.

A legtöbb feldolgozott disznóhús füstölt volt, így hosszú ideig elállt és mindig vághattak belőle egy-egy kisebb darabot.

Feladat:

- **Nézzétek meg az alábbi heti étrendet és beszélgessetek róla! Kinek mennyiben hasonlít a mai étrendjéhez?**

Reguly Antal 1857-ben a Fülek környéki nógrádi palócoknál a következő heti étrend változatot rögzítette:

vasárnap	*leves reszelt tésztával*
	káposzta „öregen” (főzelék); ha van, disznóhússal
hétfő	*bableves*
	„sürüborsó” vagy kiszaggatott lisztpép („bukta”), illetve főtt tészta („haluska”)
	valamelyike
kedd	*krumplileves*
	káposzta „öregen”; ha van, disznóhússal
szerda	*„ázalékleves” (borsó, lencse vagy káposzta)*
	főtt tészta (metélt, „gége” vagy „haluska”)
csütörtök	*rántott leves tojással*
	káposzta „öregen”; ha van, disznóhússal
péntek	*bableves*
	főtt tészta („laska”, „gége”)
szombat	*lencseleves*
	zsíron sült krumpli

27

- **Készítsetek el egy napi menüt a családotoknak!**

[27] http://reformkorikonyha.blogspot.hu/2011/10/heti-etrend.html

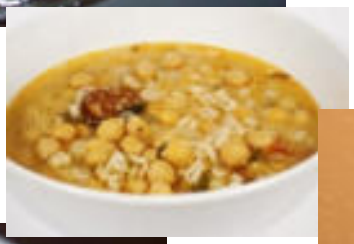
Néhány helyi ételt látsz a képeken. Felismered?

- **Nevezd meg őket!**

Kuglóf (Bábovká), Krumpli gombóc leves (Geledinova poljouka), csicseriborsó leves (Cícorová poljevka) , Csöröge fánk (Heróke), , káposztás táska (Kapustnik), Rúrka

Feladat:

A fent látható ételek közül egyet kiválasztottunk és a hozzávalókat felsoroljuk.

- **Melyik ételről szól a lista?**

30 dkg finomliszt

6 db tojássárgája

1 evőkanál rum

1 teáskanál porcukor

1 kávéskanál só

1 csomag vaníliás cukor a szóráshoz

50 dkg porcukor a szóráshoz

1 liter olaj a sütéshez

Tudtad-e?

A II. Világháború utáni időben nem lehetett cukorhoz jutni, így cukorrépából készítettek melaszt[28]

„…de a cukorrépa volt a fő, mert cukor nélkül elképzelhetetlen volt. A melasz szenzációs volt, remek íze volt. Mi gyerekek imádtuk. Feldarabolták a cukorrépát és főzték- főzték hatalmas üstökben, és mi gyerekek meg ott körülötte alig vártuk, hogy kicsit nyalakodhassunk belől. Az első karácsonyon abból csináltuk a szaloncukrot is. Annyira besűrűsödött, hogy lehetett formázni és becsomagoltuk."[29]

[28] A melasz sűrű cukorszirup, a cukorrépa vagy cukornád cukorrá történő feldolgozásának melléktermék.
[29] Gyenes Mihályné elbeszélése; Maglód, 2015. január 23.

Népviselet

A népviselet minden közösségben szigorúan kifejezte, hogy a népviseletet hordó személy milyen társadalmi helyzetű, milyen életkorú, milyen állapotú, és utalt a viselés alkalmára is.

A kialakult férfi, női és gyermek viseletekből a XX. század második felére jellemző leány és legény viseletet választottam ki, azt láthatjátok kicsit részletesebben a következő képeken és leírásban.

A lányok fedetlen fővel jártak, hajukat a tarkótól lefelé egy copfba fonták, közé selyem szalagot fontak, amit a copf végén masnira kötöttek.

Fiatal maglódi lányok nyári viselete, melyet ünnepi alkalmakkor, bálba és a templomba vettek fel. Kézi hímzésű népviseleti öltözet. A vászon alsószoknya felett hat selyemszoknya, (krumpli keményítővel) keményített, rakott, hímzett szoknya és kivarrott fehér pruszlik (mellény) volt. A sifon- anyagból készült kötényt glancolták (fényesítették).

A lábukon pántos (splangis)fekete cipőt viseltek.

Vállkendő

Alapanyaga vászon, a szélén szabadon hagyott, keményítés után vas kirojtozott pamutszálakat erős sűrűfésűvel kifésülték, ettől vált olyan „habos” hatásúvá.

Fehér tüll anyagból készült fejfedő, a bujdos. A tüll anyagot több rétegben összefogva, vászon anyagra varrják.[30]

[30] A képen Szentesi Nikolett, iskolánk volt tanulója; A képek 2014. augusztus 22-én készültek.

Férfi, legény ünnepi viselet: Pitykés (lajbi) mellény rézgombokkal, fehér pamut- vagy vászoning. Posztó nadrág vagy rojtos szélű bő gatya, lábukon csizma. Fekete kalapjukon szalag, vagy virág.[31]

A hétköznapi öltözet[32]

„Leányoknál, menyecskéknél, idősebb asszonyoknál egyforma, csak az idősebbek sötétebb színből készült ruhát és fekete kötényt hordanak.

Ing, mellény, 4-5 alsószoknya, rá egy felsőszoknya, kötény.

Nyáron a leányok hajadonfővel, a menyecskék és idősebb asszonyok kontykötővel vagy vékony kendővel jártak. Télen valamennyien flanel kendővel kötik be a fejüket, lábukra csizmát húztak."

A kacamajka is egy ruhadarab.

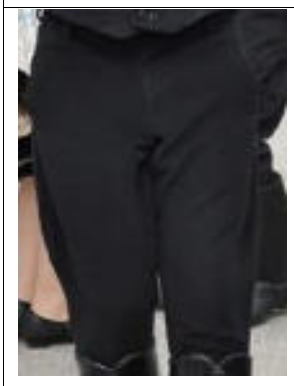
Feladat:

Keresd meg, mi a kacamajka, rajzold le!

[31] A képen Gerhát János, iskolának volt tanulója; Kacamajka hagyományőrző tánccsoport tagja.
[32] Deáky Zita- Koltai Erika: Maglódi hagyományok; MagHáz Centrum Nonprofit Kft., 2016. 104.o.

- **Nevezd meg a képeken látható ruhadarabokat!**

Tudtad?

A kendő rojtjainak szálazása a keményítés után hosszadalmas munka. 2-4 személy akár 3-4 esti munkája, amíg ilyen szép „habosan” néz ki.

A hagyományok ápolása és megőrzése szerencsére Maglódon sok ember szívügye, így találhatunk olyan csoportokat, személyeket, akik gyűjtik és leírják azokat, illetve a leírt hagyományokat előadják, bemutatják a fiatalok részére.

Feladat:

- **Ismersz hagyományokat gyűjtő személyt?**
- **Ismersz hagyományokat ápoló személyt vagy csoportot?**
- **Miért fontos a hagyományok összegyűjtése és felelevenítése?**

Feladat:

- **Készíts maglódi népviseletes alakokkal papírképet!**

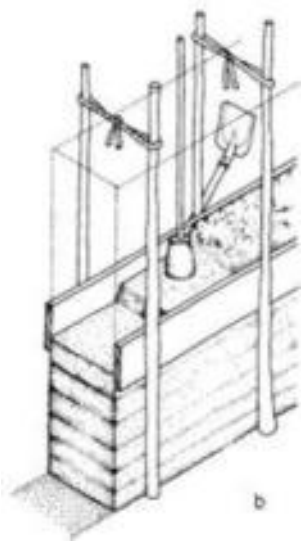

Építészet

A maglódi paraszti építkezésben egészen jelen századunkig a fa és a föld és a kő volt a meghatározó építőanyag.

Hosszú évszázadokig az alapozás egyetlen módja a döngöltföld-alapozás volt. A lakóház helyét jól megtisztították, kiegyengették, sok helyen jól ledöngölték, később a fal szélességében árkot ástak, majd a kitermelt földet fordított sorrendben visszalapátolták, s jól ledöngölték. Több helyütt a kiásott földet törekkel keverték, meglocsolták és sorról sorra haladva visszarakták és erősen ledöngölték.

Erre jöttek rá a falak. Az agyagos, löszös földet, növényi anyagokkal keverten vagy a nélkül, nedvesen, de nem vizesen, két vízszintes deszka vagy palló közé szórják és azt keményre döngölték vagy taposták. Ezt úgy érték el, hogy oszlopokat ástak a földbe, melyek felső végét lécekkel, gúzsokkal kötötték össze. Az oszlopok közé egy-egy szál deszkát tettek, s az így kialakított formába döngölték a földet. Minden sor elkészülte után följebb emelték a deszkákat, s hogy le ne csússzanak, a falon keresztbe tett vékony karókkal támasztották alá vagy oszlopokhoz kötötték őket.[33]

Maglódon vert falú, vályogfalú és vegyes falú házak épültek. A vegyes falú ház építésénél a falba tégla is belekerült.

"Majercsik ház" Bajcsy utcai

A paraszthház hosszúkás szobasor volt pitvarral, merőlegesen az utcára. Az utcai fronton egy-két kis ablak van, a többi helyiség a pitvarra néz. Egy-két-három szobát a konyhát, kamrát találhatunk benne.

[33] MAGYAR NÉPRAJZ; http://mek.niif.hu/02100/02152/html/04/45.html

Tornácos ház a Dózsa György utcában

A konyhából az utca felé nyílt a tisztaszoba. A tisztaszobát nem lakták, reprezentációs célokat szolgált. A magasra vetett ágy - nyoszolya - a bal sarokban, egész évben használaton kívül állt, akárcsak az egész szoba (leszámítva a súlyos betegséget és a szülést). Esetenként vendégeket szállásoltak el benne.

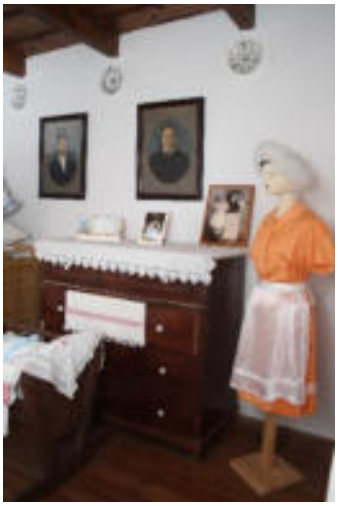
De a halottat is itt ravatalozták fel, és itt virrasztottak mellette a családtagok, rokonok, barátok, falubeliek.

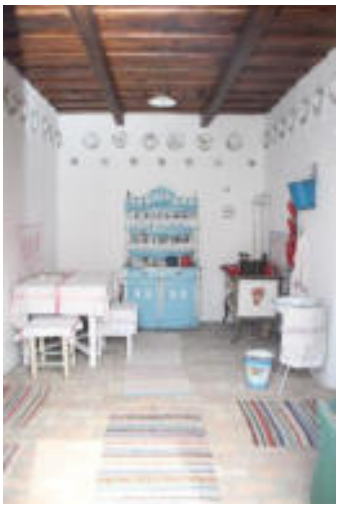
A konyhából hátrafelé nyílt a lakószoba. Ha új asszony került a házhoz, az ő bútorával rendezték be a tisztaszobát, a régit a lakószobába vitték. A két ablak közé díszes keretű nagytükröt akasztottak, köréje dísztányérokat aggattak.

A két ágyvégre deszkapadlót fektettek, ezt csipkés lenvászon lepedővel letakarták. Erre helyezték rá a hímzett dunnát és a párnákat, általában háromszor hármat, egészen a mennyezetig. Az ágy végében állt a bölcső.

A jobb szöglet a sarokpad, a saroklóca helye volt, előtte letakart asztal. A lócákat követte a fiókos szekrény, ezt sublótnak nevezték, amelyen az énekeskönyv, a Biblia, rádió állt. Az ajtótól balra egy kétajtós szekrény kapott helyet, jobbra pedig egy hétköznapi dísztelen ágy. Az ágy fölött fogas, amire ruhaneműket aggattak.

A falakra régi képeket aggattak, melyek lehettek esküvői, katonai, és szentképek.

A verandáról lehetett a kamrába bejutni. A padlásra létrafeljáró, grádics vezetett.[34]

A házhoz tartoztak a melléképületek is, mint az istálló, disznóól, gyakran nyári konyha és a WC, a budi.

Maglódi tájház

Feladat!

- **Rajzold bele a tájház alaprajzába a helyiségek elhelyezkedését, és jelöld a jellemző berendezési tárgyakat!**

[34] Dr. Gürtler Magda: Maglód község története; D-Z-L Kiadó, 1995. 174. p

- **Válassz ki egy jellemző berendezési tárgyat! Rajzold le és írj róla pár mondatot!**

Közlekedés

Maglód közlekedését a 19. század végéig ugyanazok a közlekedési eszközök jellemezték, amik a kisebb falvakban jellemzőek voltak. A lovas kocsi a hagyományos paraszti közlekedés és teherhordás legfontosabb, szinte nélkülözhetetlen eszköze volt akkoriban. Nem minden családnak volt lova és kocsija.

Aztán 1882-ben új lehetőség nyílott Maglódon az utazásra. Megnyitották a Budapest-Maglód-Újszász-Szolnok vasútvonalat. Ezzel nagyobb távolságot gyorsabban tehettek meg az utazni vágyók. A földművesek jó része a budapesti vevők igényihez igazodva áttért a zöldség- és gyümölcstermesztésre, és primőrjeiket vasúton − sokszor egyszerű batyuba kötve − vitték hajnalonként a pesti piacokra.

A II.Világháború után is a vonatközlekedés volt az itt élő emberek segítségére.

„ Mivel élelem nem volt, az emberek felpakolták felesleges vagy sokszor nagyon is szükséges holmijaikat, és megindultak a cserélők karavánjai az Alföld felé. Ott volt élelem, de ruhához, cipőhöz nem lehetett hozzájutni. Szívesen cseréltek ruhaneműért, sóért, élesztőért lisztet, tyúkot, sonkát, az éhezőknek felbecsülhetetlen kincseket. Maglódról sokan jártak cserélni főleg Békésbe. Hihetetlen megpróbáltatás volt egy-egy ilyen út.

Amikor Cegléd felé megindult a vasúti forgalom, tőlünk Üllőre kellett átgyalogolni (ez körülbelül 16 km), és boldog lehetett az, akinek ott sikerült felkapaszkodnia egy zsúfolt vonatra. Sokszor csak a tetőre. Az ember most el sem tudja képzelni, hogy a vagonok tetejére felmásszon, ott kuporogjon a batyuján- néha napokig-, vagy az ütközőn ülve, kapaszkodva viselje el az éjszaka hidegét, szél süvítését, az eső áztatását.”35

Sokan napi rendszerességgel szálltak vonatra, hogy valamely fővárosi ipari üzemben, esetleg irodában ledolgozva munkaidejüket este ismét visszatérjenek lakóhelyükre.

[35] Dr. Gürtler Magda elbeszélése; Mende, 2015. január 22.

Maglódi vasútállomás

Vasútállomás- felüljáró

Év	Lakosság/fő	Település jogállása
1852	1244	község
1910	3302	nagyközség
1930	5104	nagyközség
1941	5318	nagyközség

- **Folytasd a megkezdett táblázatot!**
- **Milyen összefüggést megfogalmaznál meg a népesség alakulása és a közlekedés fejlődése között?**

Feladat!

- **Beszélgessetek arról, ma hogyan tudnánk eljutni Budapestre! Minél több lehetőséget gondoljatok át!**

Érdekes!

„A háború után élelemért ment anyukám Tótkomlósra szőni- meséli Laczkó Erzsi néni. Egy tojás áráért utazott le. „[36]

Feladat:

- **Keresd meg, ma mennyibe kerülne elmenni Tótkomlósra vonattal!**

[36] Gyenes Mihályné elbeszélése

Oktatás

A faluban az 1700-as években az evangélikus egyház keretében működött iskola. A tanítás nyelve a szlovák volt. Itt tanított például Petőfi Sándor nagybátyja, Hrúz György.

A régi kápolna és a katolikus iskola.

Később, 1823-ban épült az egy tantermes katolikus iskola, mely a képen is látható a templom előtt. Ez az iskola 1920-ban megszűnt.

Az oktatás csak 1902-ben lett magyar nyelvű.

Ebben az iskolában két tanterem volt, amiben hat osztály tanult. Kétoldalt állt 10- 10 pad, egyik felén a fiúk, a másik felén a lányok ültek. Egy padba 6 gyerek fért, így a létszám akár 120 is lehetett. Minden osztálynak jutott 3 pad. A tábla 3 lábon álló tartóra volt támasztva.

[37]

Délelőtt és délután folyt a tanítás., vagyis ebédre hazamentek a gyerekekés délután folytatták a tanulást. Csak szerdán és szombaton nem kellett visszamenni tanulni.

[37] A kép nem maglódon készült, nálunk sajnos nem maradt meg a korabeli berendezés.
https://www.mozaweb.hu/Lecke-TOR-Tortenelem_7-A_kozep_es_felsofoku_oktatas-101994

Maglódon 1928-ban épült az első jelentősebb elemi iskola, hat tanteremmel. Az építkezéshez még a gyerekek is hordták a téglákat.

A Klebelsberg iskolaépítési program keretében épült fel az iskola.

Szintén ebben az időben(1928-ban) készült a Petőfi téri iskola három tanteremmel, mely ma a Szeberényi Lajos Helytörténeti gyűjteménynek ad helyet. Itt már tanítás nem folyik.

1953-ban a nyaralói részen kezdődött az iskolahálózat bővítése. Az új igazgató, Sereg Gyula szervezésével Nyaraló lakossága társadalmi összefogással megépítette a két tantermes, később bővülő iskolát.

1962-ben kettévált az iskola és külön működött a „Központi" és „Nyaralói" iskola. 1979-ben vonták össze őket újra egy iskolává. Ma is e két telephely tartozik az általános iskolához.

Nyaralón az iskola alsó tagozatos diákjai, a központiban pedig a felsős diákok kapnak helyet.

A központi iskola ma

A központi iskola új szárnyában, a mellette álló régi szárnyban és a régi óvoda épületében is folyik a tanítás.

- **Kutakodj!**

Mennyi ma iskolánk tanulóinak létszáma?

Hány osztály van az alsó tagozaton?

Hány osztály van a felső tagozaton?

Hány tanár tanít a felső tagozaton?

Mekkora a legmagasabb osztálylétszám a felső tagozaton?

Melyik tanár volt legtöbbször osztályfőnök?

Ki tanít a legrégebben a felső tagozaton?

Hány férfi tanár van a felső tagozaton?

A művészeti iskolában hány szakon folyik oktatás? Mit lehet tanulni a művészeti iskolában?

Hány tanár tanít a művészeti iskolában is és az általános iskolában is?

Kik ők?

Az osztályodból hányan járnak művészeti képzésre?

Feladat:

- **Igaz? Hamis?**

_____ Maglódon már az 1700-as évek végén működött katolikus iskola.

_____ Maglódon az 1800-as évek elején a tanítási nyelv a német volt.

_____ Maglódon két különálló iskola működik.

_____ A Petőfi téri iskolát rendezték be Helytörténeti gyűjteménynek.

_____ A nyaralói épület 1900-ban épült.

_____ A felső tagozat három épületből áll.

_____ A régi időkben a tábla nem a falon volt rögzítve.

_____ A régi időkben akár 100-nál is több gyerek lehetett a tanteremben.

Tudtad-e? Hogy a 19. században…

Ha a családnak szüksége volt a gyermekek munkaerejére, akkor hiába is tették ingyenessé vagy kötelezővé az iskolák látogatását: nagyon sok gyermek kényszerült a mindennapos munka miatt felhagyni az iskolával.[38]

[38] Hahner Péter: Vallás és tudomány a 19. század első felében; http://www.rubicon.hu/magyar/oldalak/vallas_es_tudomany_a_19_szazad_elso_feleben/

A tanulók félévente adtak számot tudásukról. A vizsgán általában nemcsak a tanító, hanem a kiküldött „vizsgabiztos”, a vizitátorok is részt vett. A jól felelőket olykor megjutalmazták, a hiányos előmenetelt mutatókat – nem különben a tanítót – megfedték.

Kevés tanszert kellett az iskolába vinni. Egy könyvük volt a gyerekeknek és egy füzetük. A 19. század végén csak egy palatábla, amire írtak. A fakeretbe foglalt tábla és a jól kihegyezett hosszú vessző szolgált írásra, javítani és törölni pedig tengeri szivaccsal tudtak. Egészen a 60-as évekig a diákok még tintásüvegbe mártogatták a tollat, majd itatóssal mentek át rajta, hogy el ne kenődjön. A padokon külön tintatartót alakítottak ki. A körző egy kis ceruzából állt, amire rá lehetett illeszteni a másik szárat a tűvel.

A rendetlenkedő tanulót a tanító megbüntette, gyakran nádpálcával verte el.

- **Hasonlítsd össze!**

Az iskola régen és ma.

	Régen **(19. század vége)**	**Ma**
Tanszerek		
Tanítási idő		
Tanítás nyelve		
Fegyelmezés		

Gondolkodj!

- **Mit gondolsz, melyik tantárgynál használták ezt a szemléltetőeszközt?**

- **Mi ez? Mire használták ezt régen?**

Ünnepi népszokások

A falusi emberek, így a maglódi emberek is nagyon sokat dolgoztak egész évben, hiszen az állatok gondozása folyamatos elfoglaltságot adott, a földön végzett munkálatok pedig a meghatározott időben és rendben kellett folyjanak, ha megfelelő termést akartak.

A nehéz hétköznapokból való kiszakadás lehetőségét adta a vasárnap, amikor a mindennapi munkát félretéve istentiszteletre mentek a családok, utána a vasárnapi ebéd, majd a délután néhány óra kikapcsolódás várta őket.

És mivel jellemző volt rájuk a vallásosság, vallásos élet, vallási előírások betartása, így az egyházi ünnepeket is méltón megtartották.

Luca-napi szokások[39]

„A Luca-napi szokások egy része a párválasztáshoz kapcsolódott. December 13-án 13 cédulára felírta a lány az ismerős legények nevét, és mindennap elégetett egyet. Az utolsó megmutatta a jövendőbelije nevét. Legalábbis ő azt hitte.

Egy másik szokás volt, hogy a lányok ezen a napon bevarrtak egy almát a kötőjük zsebébe. Karácsony este kibontották. Amikor hazajöttek a templomból, kiálltak az utcára, és beleharaptak az almába. Azt hitték, olyan nevű lesz a férjük, mint amilyen nevű férfit először megláttak.

Luca-napon nem volt szabad varrni, nehogy bevarrják a tyúkok fenekét és ne tojjanak.

Előző este a gazdasszony befokhagymázta az ajtókat, a tyúkólakat, hogy a rossz szellemeket elűzzék. Reggel a fiúk vasláncokkal jártak a házakhoz köszönteni, hogy ne törjön a cserépedény.”

Feladat!

- **Gyűjts más Luca-napi népszokásokat az internetről!**

[39] Dr. Gürtler Magda: Maglód község története; D-Z-L Kiadó, 1995. 186.p

Karácsony

A legnagyobb ünnep a karácsony volt. December 24-én jártak a kántálók, ünnepi vacsora is készült. Karácsony napján a templomi szertartáson való részvétel szinte elengedhetetlen volt. A XX. század közepéig a betlehemezés is jellemző volt.

Karácsony este, amikor hazaértek a templomból, vacsorához ült a család. Minden házban az asztal alatt volt egy szakajtóban búza, kukorica, egy kosárkában dió, alma. Ezt otthagyták újévig.

Vacsora után a gyerekek, de a felnőttek is jártak az ablakok alá énekelni.

Vacsora után mindenki a saját elfoglaltságának látott neki. A fiúk, 3-an 4-en összeállva kántálni mentek. A 10-12 év körüli fiúk a rokonokhoz, ismerősökhöz mentek, ahol alma, dió, stb., na meg itt-ott egy pár krajcár is jutott.

A legénysorba lépett fiúk a lányos házaknál tették tiszteletüket, ahol eladó lány volt.

A kisebb fiúk, amikor befejezték a kántálást- éneklést, „Jó estét" köszöntek. A háziak bentről fogadták, s megkérdezték: Hányan vagytok? Kik vagytok?

Leginkább a házinéni jött ki, s szétosztotta az ajándékokat, a jutalmat. A gyerekek megköszönték és továbbmentek.

De olyan ház is volt, ahol zsugori volt a háznépe. Megkérdezték: Hányan vagytok? S mikor a gyerekek válaszoltak, akkor kiszóltak: Annyi felé szaladjatok!"[40]

Éjfélkor a haranglábnál gyülekezve, gyertyákat állítottak annak ablakaiba, és addig énekeltek, amíg azok el nem égtek.

Másnap reggel a gyerekek verses köszöntőt mondtak a házaknál, kaptak diót, almát, esetleg néhány fillért.

Feladat!

- **Nálatok hogyan telik a karácsony? Mesélj róla! Vannak kialakult szokásaitok a családban?**

[40] Bakonyi János: Maglód község története III. 35. p (kézzel írott megemlékezés)

Farsang

A farsang időszaka a bálok időszaka volt. Maglódon többféle bált rendeztek, mint páros bált, batyus bált, jelmezbált. A zenét a helyi zenekar adta. Egészen addig folyt a mulatozás, míg meg nem érkeztek a szülők, akik hozták a vacsorának valót, a kirántott húst, kolbászt, szalonnát, fánkot. Az italról a legények gondoskodtak.

[41]

Mindenki kirakta a megterített asztalra az ételt, amit hozott és közösen falatoztak. A zenészek asztaltól asztalig jártak, s húzták a szebbnél szebb nótákat. így szórakoztatták a vacsorázókat. A vacsora végeztével a zenészek ültek le falatozni, eközben a legények kihordták az asztalokat a táncparkettről, s a lányok összekapaszkodva kört alkotva énekeltek.

A teremben a fal mellett padok, székek voltak elhelyezve, ahol a „mamák" ültek. Onnan figyelték a táncoló, szórakozó fiatalokat. Az apák az ivóban kártyáztak, beszélgettek eközben. Éjfél körül a szülők hazaindultak, de a fiatalok hajnalig ropták a táncot.

42

[41] Farsangi bál 1940-ben; Faklen János: Emlékeim; kézirat; Sao Paulo 1989.

[42] Az 1937-es jegyzőbál fényképe; Faklen János: Emlékeim; kézirat; Sao Paulo 1989.

Feladat!

- **Nézz utána, mettől meddig terjed a farsangi időszak!**
- **Ma a farsangot másként tartjuk. Milyen jelmezbe öltöztetek be már?**

Tudtad-e?

A 19. században falufeljáró meneteket, felvonulásokat nagyobb falvakban, mezővárosokban tartottak.

A felvonulók különböző zsáner alakokat jelenítettek meg, különösen kedvelt volt a cigány, koldus, betyár, borbély, vándorárus, menyasszony, vőlegény, (férfi, női ruhacsere) alakoskodó. Az állatok közül leginkább a medve, ló, gólya, kecske megjelenítése volt népszerű.

A farsangi maszkos alakok legszórakoztatóbb alakjai a zsánerfigurák: cigányasszony, koldus, kereskedő, különböző mesterségeket utánzó (borbély, kovács, cipész, üstfoltozó, drótos tót stb.), kereskedő (tollkereskedő, marhakereskedő, vándorárusok stb.), népek, nemzetiségek (török, cigány).[43]

[43] Farsangi népszokások; http://tudasbazis.sulinet.hu/hu/muveszetek/muveszettortenet/neprajz-unnepek-es-nepszokasok/farsangi-nepszokasok/farsangi-maszkos-alakoskodasok-dramatikus-jatekok

Húsvét

A húsvétot megelőző pénteken böjti nap van. Hajnalban a lányok a patak partjára siettek, és a fűzfák alatt megmosakodtak a patak vizében, hogy ne legyenek szeplősek. Menet közben nem volt szabad egy kukkot sem szólni.

Ezen a napon mindenki templomba ment a böjti sötét ruhában. Istentiszteletet húsvét mindkét napján tartottak délelőtt, ahova a család együtt ment.

Húsvétkor minden munka tilos volt, kivéve az állatok etetése, hiszen azok nem tudták ellátni magukat. Csendes szórakozással töltötték a napot a családok. Az idősebb férfiak a kocsmában kártyázással töltötték el az idejüket, a fiatalabbak kuglizással. A faluban négy helyen is volt rá lehetőség. Az asszonyok beszélgetéssel múlatták az időt.

Az igazi mulatságra húsvét hétfőjén került sor, mert akkor indultak locsolkodni a legények. A gyerekek is jókor reggel felkeltek, hogy indulhassanak locsolkodni. Egy kis versikével kértek engedélyt, s a jutalom sem maradt el, a piros tojás, amit a lányok már jó előre elkészítettek az előző héten. Ritkább esetben kaptak jutalmul csokoládét, cukorkát, esetleg pár fillért.

A legények locsolkodása egyáltalán nem hasonlított ehhez, mert ők nem illatos vízzel locsolkodtak, hanem kútvízzel. A legények csoportosan jártak, és „jaj" volt annak a lánynak, aki nem tudott előlük jó időben elbújni, mert bizony egy-két vödör víz a nyakába zúdult.

Bizony előfordult az is, hogy a lányok a hűvösebb időben akár tüdőgyulladást is kaptak, és legsúlyosabb esetben akár halállal is végződhetett a tréfásnak induló locsolkodás.

A locsolkodásnak 10 óráig véget kellett érnie, mert utána mentek templomba istentiszteletre. De délután 4 körül újra összeverődtek a fiatalok és késő estig mulatoztak.

Ezt a hagyományt pár éve hagyományőrző fiatalok ismét feleleventik minden évben, a fiatal lányok nagy örömére.

Tudtad-e?

A húsvéti tojás, piros tojás egy szimbólum, eredetileg csak pirosra festve, később minden más színben, díszítve is. - Maga a tojás a legrégibb húsvéti eledelek egyike; az életnek, az újjászületésnek archaikus jelképe. Amint a tojásból új élet kel, úgy támad föl Krisztus is sírjából az emberek megváltására.[44]

Feladat:

- **Készíts hímes tojás! Díszítsd ki!**

[44] http://lexikon.katolikus.hu/H/h%C3%BAsv%C3%A9ti%20toj%C3%A1s.html

Pünkösdi zöldágazás (evangélikus)[45]

A hagyomány eredete vélhetőleg a középkorba nyúlik vissza. A XVII. században még országos elterjedtségről beszélhetünk. Az ebben a korban tartott evangélikus zsinatok határozatot is hoztak róla: „megtartandó az a szokás, hogy a diákok Pünkösdkor zöld gallyakkal ékesítsék föl a szent épületeket. Ez Maglódon, mind a mai napig velünk élő népszokás.

Pünkösd szombatjának reggelén a férfiak útnak indultak. A település határába vagy patakjának partjára érve 20-25 darab, lehetőleg fiatal nyárfahajtást kivágtak. Ezeket a templomhoz szállították. A padokhoz kötözték az egyenként 3-4 méteres nyárfaágakat. A papi bejáróhoz 3 pár és egy páratlan; az ecseri úti templomkapuhoz 2 pár és egy páratlan; a nagykórus alá és az orgonához 1-1 pár; az oltárhoz 1 pár nyárfaágat állítottak.

A párban lévő nyárfák ágait az oltárnál és a padsoroknál összekötözték. A férfiak munkája ezzel véget is ért.

Pünkösd szombatjának délutánja már a lányoké, asszonyoké volt. A legényeket, közben tréfás megjegyzésekkel küldték fel a létrára, hogy a fölső ágakat díszítsék. Amelyik legény ügyetlennek látszott, mindjárt fölkiáltott hozzá az a lány, akinek udvarolt, hogy» ilyen ügyetlen legénynek nem leszek ám a felesége«. A legény erre ijedt arcot vágott és igyekezett magát megemberelni. Eközben a lányok színes szalagokkal, anyjuktól örökölt hímzett keszkenőkkel díszítették a nyárfákat. Pünkösdi piros, tűzszínűre cserélték az oltárterítőt. Piros színű szalagokkal díszítették az oltárt. Piros virágokkal ékesítették az oltárt és a padok végét. Az összes fa feldíszítése után került sor a mezei csokrok, rózsa csokrok, és különböző kerti virágokból kötött csokrok elhelyezésére. Az oltáron már előre elkészített virágtartókba kerültek a legszebb csokrok. Ezt követően kitakarították a templomot, hogy minden ékes rendben és tisztaságban fogadja az ünnepet. Ezután ki-ki párjával összekarolva, énekszó közben ballagott hazafele.

[45] http://maglod.lutheran.hu/a-punkoesdi-templomdiszites-szokasa

Úrnapi körmenet a katolikusoknál

A pünkösdöt követő tízedik nap Úrnapja, az Oltáriszentség ünnepe. A néphagyományban Úrnapja a legünnepélyesebb hitvallás, az egyházhoz tartozás kifejezésének alkalma.

Feladat:

- **Nézz utána, honnan ered a szokás, milyen néphiedelemhez kötődik!**

Tudtad-e?

A régi időkben a legények a szívük választottjának a májusfát nem május elsején, hanem pünkösd éjjelén állították. A fát csoportba szerveződve állították a legények a lányoknak, akiknek ez nagy megtiszteltetés volt. Magas, sudár fák voltak erre alkalmasak, melyeket a kerítésoszlophoz rögzítettek éjjel vagy kora hajnalban. Általában színes szalagokkal, étellel-itallal is díszítették.

Szüret

A szüret nagy munka volt, de nagy vígasság is a régi időkben. A szüretelést mindig csoportosan végezték, általában az egész család összefogott, de jöttek barátok, szomszédok is segítségként. A szüretelés megkezdése előtt már hetekkel előkészítették a hordókat, kádakat, a puttonyokat, préselőt, majd következhetett a szőlő leszedése. Általában októberben kezdtek neki a munkának. A lányok és legények együtt dolgoztak, így mindig nevetéstől volt hangos a határ. Vicceket meséltek, ugratták egymást. De az sem volt furcsaságba menő, hogy cigányzenészek járták a határt és húzták a nótákat a dolgozóknak. Énekszóval gyorsabban telt az idő, könnyebben ment a munka.[46]

Maglódon nem volt a szőlőkben présház, ezért a leszüretelt szőlőt lovas kocsin hordókban haza vitték, kipréselték a mustot.

Otthon a musttal teli hordó lekerült a pincébe és volt ideje kiforrnia magát. Előfordult, hogy már a búcsúra vagy a kukoricatörésre elkészült a „murci”[47]

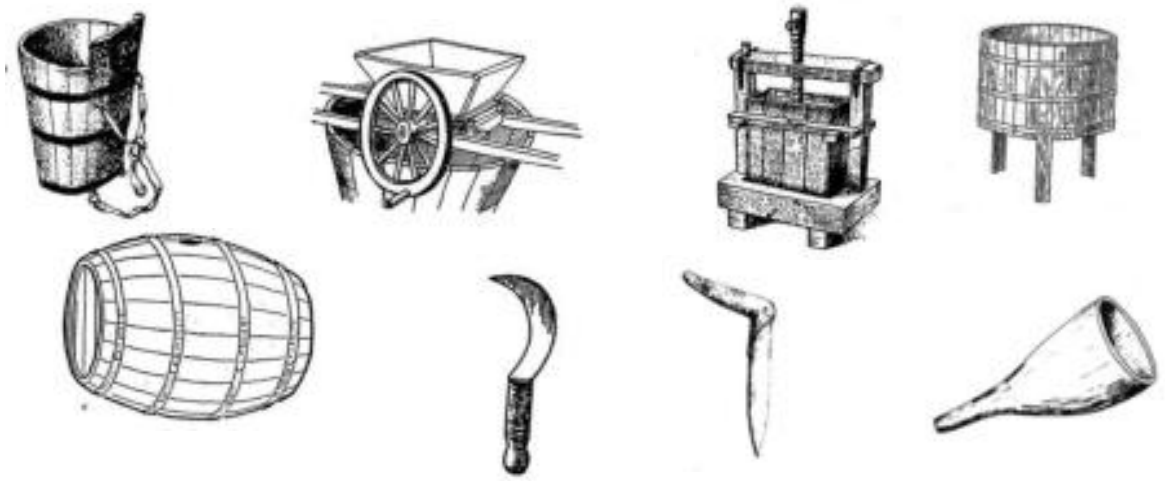
Tudtad e?

„A lakodalmakat a régi időkben télen tartották, mert megvárták, hogy az új bor kiforrjon és azzal kínálhassák a vendégeket.

[46] Magyar Néprajzi Lexikon- taposás; http://mek.oszk.hu/02100/02115/html/5-422.html
[47] A murci egy erjedésben lévő, vagy félig kierjedt, tejszerű, kissé zavaros újbor. Szénsavas, meglehetősen édes ízű köztes folyadék a must és a bor között. Még nem esett át tisztítási folyamaton.

Szüreti edények és eszközök

[48]

Feladat:

- **Nevezd meg a képeken látható tárgyakat!**
- **Egy kakukktojás! Keresd meg és karikázd be!**
- **Rendezd sorrendbe a szüretkor való felhasználásuk időrendje szerint!**

A szüret utáni hetekben tartották a szüreti bált. Ez nagy mulatság volt a faluban. Délelőtt szépen feldíszítették a helyet, ahol a vígasságot tartották, majd délután szekérrel összeszedték a bálozókat és a kocsma előtt gyülekeztek. Voltak legények, akik lóval érkeztek, ugyanis amikor összegyűlt a bálozó sereg, a báli bíró kiadta a parancsot az indulásra, és végigjárták a falu akkori nagyobb utcáit. Elől a lovasok vonultak, mögöttük a báli bírópár haladt egy szekéren, őket követte a lányokat szállító szekérsor. A sort a cigányzenekart szállító szekér zárta. A bírópár mindig a legújabb házaspár volt. A szekereket és lovakat szépen feldíszítették virágokkal és szalagokkal. A felvonulás után kezdődött meg a bál, ami hajnalig tartott.

[48] Magyar néprajz; http://www.tankonyvtar.hu/hu/tartalom/tkt/magyar-neprajz-magyar/ch03s08.html

Disznóvágás

A faluban szinte minden háznál tartottak disznót, vagy akár disznókat. Így biztosították maguknak az évi szükségletet.

A disznóvágások ideje hagyományosan a téli időszak volt, hogy a romlékony hús egy részét lefagyasztva hosszabb ideig is eltarthassák. Egy részét nyersen hagyták, de a legnagyobb hányadát feldolgozták és egész évben hasznosították, mint a füstölt kolbászt, szalonnát, füstölt húsokat.

Kora reggel kezdődött a disznóvágás. A férfiak felhajtottak egy kupica pálinkát, és már kezdődhetett is a munka. Nem sok mindent hagytak veszendőbe menni a régi öregek, mert még a disznó vérét is felfogták és egy részét hagymával megsütötték reggelinek, illetve egy részét a véres hurka alapanyagának hagyták .

A disznót száraz szalmával terítették be és így pörzsölték(égették) le a szőrét és a bőr legfelső rétegét.

Az asszonyok forralt bort készítettek, hogy a hidegben dolgozó férfiak ne fázzanak. Ezután megtisztították a disznót. Késsel lekaparták a megperzselődött felső bőrréteget, majd az így megtisztított sertést forró vízzel megmosták, és a böllér[49]elkezdte a feldolgozást. A hátára fektetve vágta szét az állatot.

A hosszan eltartott húsokat formára vágták, így lett majd húsvétkor soka, kolbász az asztalon. Szalonna egész évre.

Ezek a sózó teknőbe kerültek, hogy tartósítsák hosszabb időre.

A húsok egy részét ledarálták, amiből kolbász készült és egész évben (vagy ameddig el nem fogyott) táplálékul szolgált. A szalonna egy részét felkockázták és a nagy üstbe tették, így lett egész évre zsír, illetve töpörtyű.

[49] A sertés leölését végző személy.

A hurkának és disznósajtnak szánt húst az asszonyok főzték meg üstben.

Előbb a kolbászt, majd később a hurkának való húst darálták le, ízesítették és keverték össze. Az elkészített tölteléket az aprólékosan megtisztított disznóbélbe töltötték.

Az elkészített termékekből illő volt kóstolót küldeni a rokonoknak, szomszédoknak, jó ismerősöknek. A gyerekek feladata volt, hogy elvigyék, így ők is kivették a részüket a munkákból.

Az elkészített hurkát és disznósajtot még egyszer az üstbe tették ezután és megfőzték.

A sózott hús kb. két hétig állt nyersen, hogy magába szívja a sót, ezután került a füstölőbe, a füstre. Ez volt a tartósítás utolsó szakasza.

A napi munka befejezését a vacsora, disznótor jelentette.

A menü általában orjaleves[50]metélttel, főtt hús savanyú uborkával vagy tormával, töltött káposzta, sült hurka és kolbász. A végére májas pogácsát készítettek.

Egy ilyen disznótoros vacsorán volt, hogy 15-20-an is részt vettek.

A vacsora végére emelkedett hangulatban voltak a meghívottak, így, ha zene akadt, akár táncolni is kezdtek, s az éjszakába nyúlt a vígasság.

[50] Az orjaleves orjából készül, ami a sertés egyben hagyott gerince.

Feladat:

- **Kérdezd meg szüleidet, nagyszüleidet, esetleg rokonaidat, hogy részt vettek-e már disznóvágáson. Írj rövid fogalmazást az elmeséltekről! Lehet csak egy érdekesség is!**
- **A disznóvágáshoz használt eszközöket láthatod az első képen. De mire használták a második képen levő eszközt?**

Lakodalom

A leánykérés hosszas udvarlás után következett. A legény szüleivel a lányos házhoz ment és az apa tiszte volt a leány kezét megkérni a szüleitől. Ha a szülők áldásukat adták a frigyre, koccintással pecsételték meg a megállapodást.

Ezután az eljegyzés következett, ami után már nyíltan is megjelenhettek együtt, mint jegyespár. A menyasszony kivarrt egy zsebkendőt a vőlegény számára, a vőlegény pedig esküvői csizmát rendelt a menyasszonynak, aki az esküvői inget is megvarrta neki.

Az eljegyzést követően jöttek a lakodalom előkészületei. Kitűzték a házasságkötés időpontját és elkezdődött a szervezés. A templomban három hétvégén hirdették ki a jegyespárt. Az esküvőre a vőfélyek (lakodalmi ceremóniamester) jártak hívogatni.

Milyen is volt egy vőfély?

Virágos kalap, hímzett kötény, szalagokkal díszített fokos, tele kulacs egészítette ki a hagyományos népi viseletet.

A menyasszony és a vőlegény még az 1900-as évek első felében is sötét ruhában esküdött.

A lakodalom előtti hét lázas sürgölődéssel, munkával telt. Disznót, marhát, csirkéket öltek, sütötték a süteményeket. Mivel két helyen tartották az esküvőt, mindkét családnak készülnie kellett.

A községházán tartott polgári esküvőről mentek a templomba, majd az esketés után külön mentek otthonukba zeneszó és tánc közepette.

Az udvarba érve a menyasszony felrúgott egy vödör vizet. Ez jelképezte, hogy ennél nagyobb baj soha ne érje.

Ezután kezdődött az ebéd. Káposzta- vagy gulyásleves, csirkepörkölt, füstölt húsos káposzta, mézes kása és rétes volt általában a menü.

Ebéd után a vőlegény és násznépe elindult a menyasszonyért.

Sok móka után jutottak csak be a bezárt kapun, de a menyasszonyt is csak mókázások után engedték a vőlegény elé. Mindezt a vőfély irányította.

- Kik vagytok? Miért jöttetek? – kérdeztek ki a házból.
- A mi fiúnk a jó Isten nevében házasodni óhajtott és úgy tudjuk, hogy itt van a menyasszony. Így hát érte jöttünk!- válaszolta a vőfély.

Ekkor kihoztak egy nőnek öltözött férfit, aki fel volt cicomázva.

- Na, ez az? – kérdezte a háznép.
- Ez nem az, hisz ez csúf, mint az ördög! Az igazi menyasszonyért jöttünk!

Ekkor kihoztak egy öregasszonyt.

- Na, ez az?
- Ez sem az! A mi menyasszonyunk olyan szép, mint egy angyal, s fehér, mint a liliom! Azt kérjük!

Harmadszorra már az igazi menyasszonyt vezetik elő.

- Netán ő volna az?
- Igen, ő az!! Őt várja a mi fiúnk oly nehezen![51]

Ezután megvendégelik a vőlegény násznépét, táncolnak, vigadoznak. Amikor eljött az idő a vőlegényes házhoz visszaindulni, akkor a vőfély elbúcsúztatta a menyasszonyt a szüleitől, barátnőitől. Majd a nászmenet elindult vissza a vőlegény házához.

A ház kapujában mézeskalácsot kaptak, abba beleharaptak, majd a menyasszony a háta mögé dobta azt. A babona úgy tartotta, hogy ha férfi kapja el, akkor fiú lesz az első születendő gyermek, ha nő, akkor leányka. A konyha kéményébe bele kellett nézzen a menyasszony ezután, hogy a születendő gyermek fekete szemű legyen.

[51] Varga Mártonné elbeszélése

Ezután megkezdődött a vacsora, ami általában tyúkhúsleves csigatésztával, főtt hús tormával, marhapörkölt krumplival, tyúkpörkölt rizzsel volt, végül mézeskalács.

A vőfély minden ételhez mondott verset.

Például a süteménynél:

„Friss, fehér lisztből készült a sütemény,

cukorral vegyítve, nem is olyan kemény.

Kívülről-belülről meg vagyon cukrozva,

mint egy borbélylegény le van púderozva.

Olyan édes, finom, mint a csurgatott méz,

szinte megkívánja az ember, ha rá néz.

Bátran lehet enni, gyomruknak nem nehéz,

mindegyik darabját fogja meg kilenc kéz."[52]

Vacsora után szétosztották az örömkalácsot, amely egy 100 tojásból, mézzel készült édesség, mely akkora volt, hogy sütésekor a kemencét ki kellett bontani és újra betapasztani.

Annyi felé vágták, ahány ház hivatalos volt az esküvőre.

A menyasszony éjfélkor öltözött át menyecskeruhába és ezután reggelig mulatoztak.

Feladat:

- **Ha a képen szereplő legény vőfély lenne, mi hiányozna a képről? A leírás alapján írd, vagy rajzold mellé a hiányzó részeket!**

[52] http://www.kultpince.hu/hu/oromkalacs-oromfa-maskarak-a-lagziban

Csapatverseny

1. Helytörténeti gyűjtemény

Népi élettel foglalkozó kiállításrész:

- Hány teremben találhatóak a régi idők munkaeszközei?

- Töltsd ki a táblázatot a megadott szempontok szerint!

Mezőgazdasági eszközök	**Állattartással kapcsolatos tárgyak**	**Konyhai eszközök**	**Csak az asszonyok használták**

- Nevezz meg olyan kiállítási tárgyakat, amelyekről a munkafüzetben olvashattál! Írd mellé a munkafüzet oldalszámát és a témakört, amelyben található! (pl. közlekedés…)

Régi idők iskolája kiállításrész:

- Milyen iskolaszereket láthatunk a kiállításon?

- Rajzolj le egy számodra érdekesnek talált iskolaszert! Indokold, miért azt választottad!

- Hasonlítsd össze a régi és ma iskoláját!

Régen is használták és ma is, de változtatott formában	Csak régen használták	Csak ma használjuk

- Ismerd fel a következő képeket és nevezd meg! A gyűjtemény melyik részében találhatóak? Mire használták őket?

- Na, de ezeket mire használták? Mik ezek?

2. Helytörténeti túra - csapatverseny[53]

Ma egy helytörténeti túrára hívunk meg benneteket. Az a feladatotok, hogy a térkép szerint megtekintsétek Maglód nevezetességeit és a látottak alapján oldjátok meg a feladatokat. A feladatok sorszáma megegyezik a nevezetesség sorszámával.

Mielőtt elindítanánk a csapatokat, a nálunk lévő négy borítékból ki kell választani egyet a csapat egy képviselőjének. A feladatotok, hogy a borítékban található színhez kapcsolódóan kitaláljatok egy csapatnevet, elkészítsétek a csapat zászlóját, valamint egy ismert dallamra írjatok szöveget. Ha készen vagytok a zászlóval, akkor fogunk benneteket elindítani. A csapat nótáját a célnál kell előadnotok, addig mindenki megtanulhatja.

Ha valamelyik kérdésre nem találjátok meg a választ a feladatok megoldása során, akkor kérjetek segítséget, lehetőleg udvariasan.

Ha egy-egy állomáson, egy ott dolgozó embertől sikerül aláírást is kérnetek, igazolva, hogy ott jártatok, akkor azért plusz pontokat szerezhettek. Egy állomásról egy aláírás elegendő, több aláírás nem jelent több pontot.

A túra végén értékelni fogjuk a teljesítményeteket és természetesen jutalmazni is.

Nagyon fontos!! Ha egy állomásnál utoléritek az előttetek induló csapatot, akkor álljatok meg és várjátok meg, amíg továbbmennek. Egy állomáson egyszerre csak egy csapat lehet.

Kérünk benneteket, hogy tartsátok be a közlekedés szabályait, az úttesten csak szabályosan menjetek át! Viselkedjetek úgy, hogy büszkék lehessünk arra, hogy a tanítványaink vagytok! A túra első állomása az iskola előtti parkolóban található.

A kérdések megválaszolásában a tanösvényen található táblák feliratai adnak sok segítséget!

Jó túrázást kívánunk!

[53] Marosi Éva ötletét és kidolgozását módosítva felhasználtam

Fedezd fel Maglódot!

1. Az iskolánkból kilépve egy emlékművet találunk.

- Minek az emlékére állították?
- Milyen évszámot/évszámokat találhatsz rajta?
- A Nagy-Magyarországot ábrázoló dombormű felirata:

- Egészítsd ki a szöveget!
  Az emlékmű alapja a _____ halmot formázza, rajta a halmok között látható a kiterjesztett szárnyú _____, és a domb elején a Nagy-_____ formáló dombormű. A madár kiterjesztett szárnya körülbelül _____ métert fog át. A domb közepéből nyúlik a magasba az országzászló rúdja. A dombon _____ formájú kisebb domborművek láthatóak.

2. Rajzoljátok le a református templomot a kapott rajzlapokra! A legtöbb pontot a leginkább kidolgozott kép kapja. Fontos, hogy mindenki vegyen részt a munkában!

3. Katolikus templom

- Mikor szentelték fel a templomot?
- Hány harangja van a templomnak?
- Hány kilós a legkisebb harang?

- A templom udvarán álló székely kapu milyen mintázatú?
- Rajzoljatok le egy motívumot!

- Mit írtak a kapu tetejére?
- Hogy hívják azt az épületet, amely közvetlenül a templom mellett áll? plébánia

4. MagHáz

- Mely szavakból alkották a MagHáz szót?
- Mikor építették és adták át?
- Hány oszlop áll az épület előtt?
- Mi található a MagHáz emeletén?
- Kiről nevezték el két termét?
- Iskolánk melyik tanára rendez itt a diákok alkotásaiból rendszeresen kiállítást?
- Hány alakos a MagHáz előtti szobor?
- 1956 emlékét őrzi egy faragott oszlopon álló tárgy. Mi az?

5. Történelmi sétány

- Milyen szobrok állnak a sétány elején?
- Mely ősöktől származik a Maglód-nemzetség?
- Mit jelent a Maglód szó átvitt értelemben?
- Mikor említik először a falut hitelesnek számító iratokban?
- Mikor érték el a török hadak a falut?
- Mit tettek a templommal a török földesurak?
- Mi volt a Maglódon élő családok jellemző foglalkozása az 1500-as években?
- Hogyan hívták a birtokosokat a Rákóczi szabadságharcot követő benépesítés után?
- Milyen nemzetiségűek voltak a letelepített családok?
- Harcoltak-e Maglódiak a nemzetőrségben? Ha igen, hányan?
- Mennyi volt Maglód népessége az 1857-es népszámláláskor?

- Hogy hívják a kastélyt építtető főurat?
- Kiknek a szobra található a sétány végén?
- Hány híd található a sétány mellett?

6. A történelmi sétány végén található egy pergolával körülvett kis tér.

- Mi az a pergola?
- Kinek a szobra található ott?
- Ők miről „híresek”?
- Az egyik faragott oszlopon egy évszámot találhattok. Miért pont az került oda?
- Hol található a házuk?
- Hogy hívják a házat?
- Mettől meddig éltek ott?
- A ház falán lévő emléktábláról olvassátok le, mi volt Petrovics István foglalkozása!
- Válaszd ki a képek közül a költőt!

- Egészítsd ki versének egy hiányos versszakát!

Talpra _____, hí a _____!
Itt az idő, most vagy soha!
_____ legyünk, vagy _____?
Ez a kérdés, válasszatok! -
A magyarok istenére
Esküszünk,
_____, hogy rabok tovább
Nem _____!

7. Helytörténeti Gyűjtemény

- A patak melyik oldalán található a helytörténeti gyűjtemény, ha folyásirányban álltok?

- Mire használták régen az épületet?
- Kiről kapta a nevét a gyűjtemény?
- Mikor élt?
- Mi volt a foglalkozása?
- Mit mutatnak be az épületben található állandó kiállítások?
- Mit láthatunk a kapuján? Fényképezzétek le csapattársatokat olyan testhelyzetben, ami a kapun lévő képen látható!

8. Harangtorony

- Hogyan nevezik a Maglódiak?
- Melyik templom közelében található?
- Mi olvasható a falán lévő táblán?
- Ki írta?
- Másoljátok le ide az idézetet!
- Hogy nevezik az előtte található lépcsőt?

9. Evangélikus templom

- Mi veszi körül a templomot?
- Milyen színűek a falai?
- Milyen alakzatú a templom épülete?
- Milyen stílusú az épület?
- Mikor szentelték fel?
- Hány kép található az oltárnál?

- Hogy hívják a képen látható berendezési tárgyat?

- Ki készítette az orgonát?

10. I. Világháborús emlékmű

- Melyik két utca sarkán található az emlékmű?
- Mi az emlékmű talapzatának felirata?
- Milyen fegyver található az oszlopon?
- Mi tartja a fegyvert?
- Rajzoljátok le az oszlop elején a kőbe vésett ábrát!
- Mit jelenít meg az oszlop oldalán lévő dombormű?

11. Petőfi szobor

MONOR-VIDÉKI

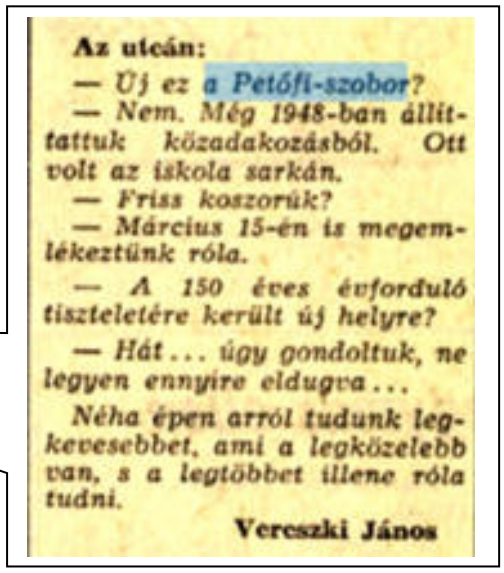
Budapest földgázellátása – a vecsési központból

Kukorica ezer holdon

És énekelnek

Úri kurkép a szolgáltatásokról

Tó öntözésre és pihenésre

Az utcán:

— *Új ez a Petőfi-szobor?*

— *Nem. Még 1948-ban állíttattuk közadakozásból. Ott volt az iskola sarkán.*

— *Friss koszorúk?*

— *Március 15-én is megemlékeztünk róla.*

— *A 150 éves évforduló tiszteletére került új helyre?*

— *Hát... úgy gondoltuk, ne legyen ennyire eldugva...*

Néha épen arról tudunk legkevesebbet, ami a legközelebb van, s a legtöbbet illene róla tudni.

Vereszki János

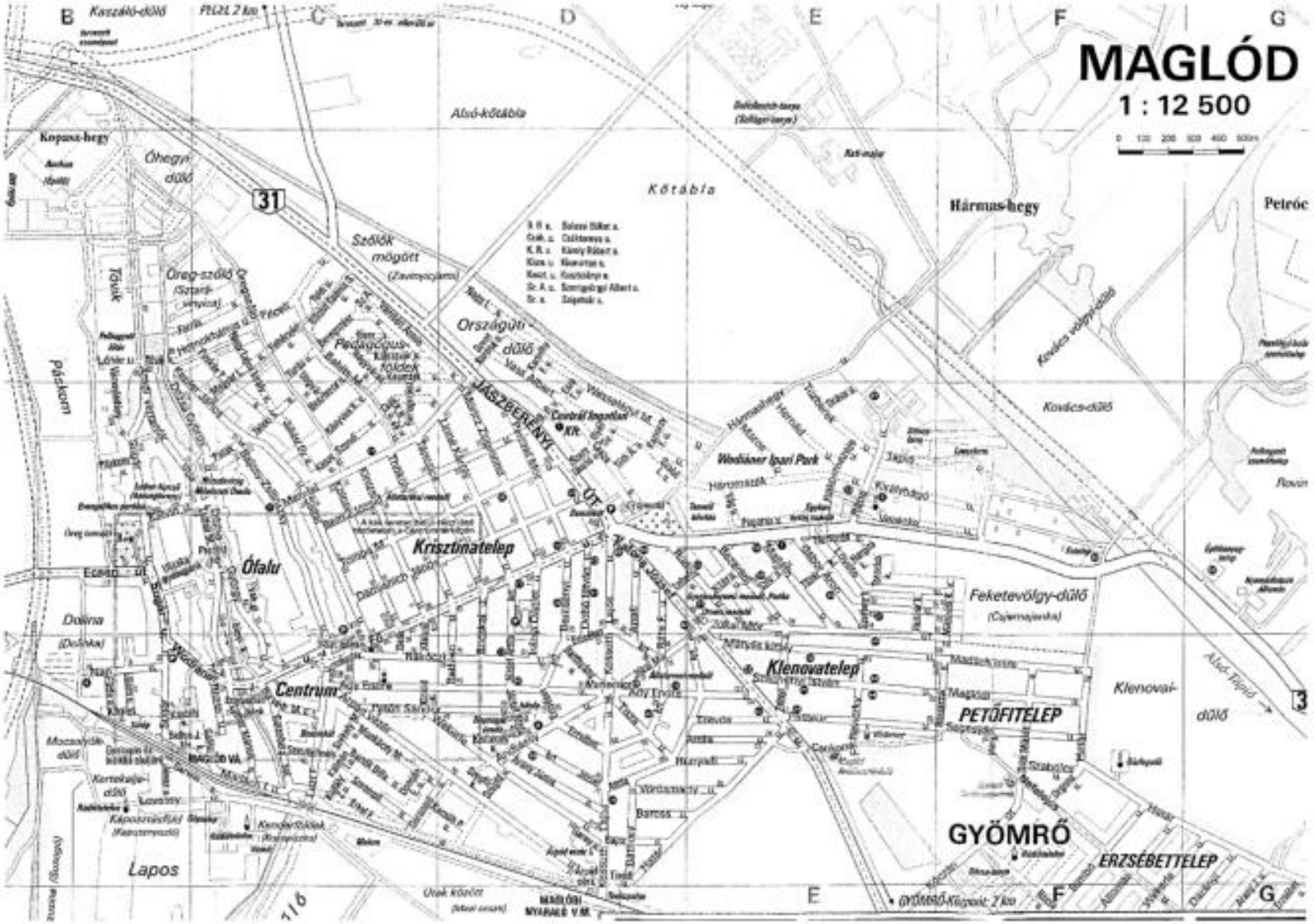
- Mikor állították fel a szobrot?
- Miért pont akkor készítették a szobrot?
- Hol állt eredetileg?

- Mi található ma a szobor helyén?

12. Iskola (cél állomás)

- Rajzoljátok meg azt az útvonalat a térképen, amit bejártatok!

MAGLÓD
1 : 12 500
Kaszáló-dűlő
PEST 2 km
Alsó-kötábla
Kötábla
Kopasz-hegy
Öhegy-dűlő
31
Hármas-hegy
Petróc
Szőlők mögött
Öreg-szőlő
Országúti-dűlő
Pásztori
Pedagógus-kiskertek
JÁSZBERÉNYI UT
Kovács-dűlő
Weidlinger Ipari Park
Krisztinatelep
Ófalu
Dűlőre
Feketevölgy-dűlő
Klenovatelep
Centrum
PETŐFITELEP
Klenovai-dűlő
Alsó-Tápió
3
GYÖMRŐ
ERZSÉBETTELEP
Lapos
MAGLÓDI MYHAJLÉ V.M.
GYÖMRŐ központ 2 km

3. Projekt feladat!

a. Tegyétek Maglódot idegen emberek számára ismertté! Készítsetek 4-5 fős csoportokban ismeretterjesztő anyagot! Ez lehet plakát, videó, ppt., tárgy (pl. makett).
Kiemelhettek egy témakört, és azt körbejárva készíthetitek el a projekt munkát, vagy akár teljes képet is mutathattok Maglódról.

b. Fényképezzetek le a városban olyan épületet, ami szerintetek már nagyon öreg! Mondjátok el, hogy miből gondoljátok, hogy öreg! Beszélgessetek az összegyűjtött képekről! Miért tartjátok szépnek, furcsának? Mit tehetünk értük? Van-e tennivaló velük? Hogyan élhettek bennük az emberek?

c. Készítsetek fogalmazást, amibe képek is kerülnek!
Címe: „Én ezt szeretem Maglódban”

d. Készítsetek olyan felnőttel/felnőttekkel interjút, aki(k) szülei is már maglódon laktak! Mit meséltek nekik a gyerekek életéről a régebbi időkben? Mit csináltak, amikor még nem volt okos telefon és számítógép? Hogyan teltek a napjaik?

e. Jelöljetek a Maglód térképen minél több helyi nevezetességet!

f. Gyűjtsetek össze minél több iskolai hagyományt a mostani időből!

Felhasznált irodalom és források

Bakonyi János: Maglód község története I-IV. (kézzel írott megemlékezés)

Deáky Zita- Koltai Erika: Maglódi hagyományok; MagHáz Centrum Nonprofit Kft., 2016.

Dr. Gürtler Magda: Maglód község története; DZL-Kiadó, 1995.

Dr. Móczár István: Maglód a harmadik évezred küszöbén, Budapest, 2002.

Faklen János: Emlékeim; kézirat; Sao Paulo 1989.

Legfőbb Ügyészség Nyomozás Felügyeleti Főosztály összefoglaló jelentése; Nyfl. 12.097/1990. másolat

Pest Megyei Levéltár

Dr. Gürtler Magda

Gyenes Mihályné

Osztertág Éva

Rabi Gáborné

Sas Erzsébet

Varga Mártonné

https://www.ksh.hu/teruleti_atlasz

http://www.agroinform.com/tags/csoroszlya

http://www.ksh.hu/docs/hun/xftp/terstat/2007/05/uj_varosaink.pdf

http://www.ksh.hu/nepszamlalas/tablak_teruleti_13

https://library.hungaricana.hu/hu/collection/kozponti_statisztikai_hivatal_nepszamlalasi_digitalis_adattar/

http://netfolk.blog.hu/2013/01/21/mi_a_fono_avagy_guzsalyas

http://reformkorikonyha.blogspot.hu/2011/10/heti-etrend.html

http://mek.niif.hu/02100/02152/html/04/45.html

https://www.mozaweb.hu/Lecke-TOR-Tortenelem_7-A_kozep_es_felsofoku_oktatas-101994

http://tudasbazis.sulinet.hu/hu/muveszetek/muveszettortenet/neprajz-unnepek-es-nepszokasok/farsangi-nepszokasok/farsangi-maszkos-alakoskodasok-dramatikus-jatekok

http://lexikon.katolikus.hu/H/h%C3%BAsv%C3%A9ti%20toj%C3%A1s.html

http://maglod.lutheran.hu/a-punkoesdi-templomdiszites-szokasa

http://mek.oszk.hu/02100/02115/html/5-422.html

http://www.tankonyvtar.hu/hu/tartalom/tkt/magyar-neprajz-magyar/ch03s08.html

http://www.kultpince.hu/hu/oromkalacs-oromfa-maskarak-a-lagziban

http://reformkorikonyha.blogspot.hu/2011/10/heti-etrend.html

A helytörténeti gyűjteményben készült képeket Péter László készítette.

A maglódi férfi népviseletet viseli és fotózta Gerhát János.

A munkafüzetben található festményt Balázs Zoltán, iskolánk tanára és festőművész készítette.